

Lidercfény

amatőr kulturális folyóirat

www.lidercfeny.hu

VI. évfolyam, 8. szám, 2012. augusztus

Ehavi számunk alkotói:

Letta, Josette, Juditti, Csillangó, Zhora, Kétvirág, Placebo, Aryol, intergold, Norton, HomoErgaster, Kapitány, Jimmy Cartwright

Tartalom

HÍREK, PÁLYÁZATOK

VII. Lidércfény pályázat,
avagy 2012 –Posztapokalipszis most.....2.

JEGYZET

Augusztusi jegyzet: 69 /HomoErgaster/ .....3.

TÖRTÉNELEM

A Kurszk pusztulása: 2000. augusztus 12.
/HomoErgaster/ .....4.
A.D. 79. /HomoErgaster/ .....22.

NOVELLÁK

Munkacím: Emberiség /intergold/ .....9.
Megtörtént eset /Letta/ .....13.
Posliininukke uusi /Josette/ .....13.
Nosztalgikus történetek - A farkas /Kévirág/ .....14.
Jelmeztelen /juditti/ .....14.
A jövővé /Norton/ .....15.
Titok a kő mögött /Aryol/ .....16.

FILMROVAT

Total Recall - Az emlék más /Jimmy Cartwright/ .....18.

VERSEK

Szobor /Placebo/ .....21.
Vér /Josette/ .....21.
Pallasz-himnusz /Csillangó/ .....21.
Néma kétség /Zhora/ .....21.

KÖNYVAJÁNLÓ

Sár, vér, levendula - novellák és elbeszélések
a sötét középkorból /Kapitány/ .....28.

In memoriam Neil Armstrong

1930. aug. 5. – 2012. aug. 25.

Hírek, pályázatok

VII. Lidércfény pályázat,
avagy 2012 – Posztapokalipszis most

Kategória 1: komoly próza

Kategória 2: humoros próza

Pályázhatnak: Magyarországon és határainkon túl élő, magyar nyelven alkotó amatőr írók, kizárólag saját maguk által írt, még meg nem jelent, magyar nyelvű novellákkal.

Beküldési határidő: 2012. október 31., éjfél

A pályázat témája és célja:

Az ősi maja írások szerint 2012 decemberében világvége várható a Földön. A végzet több formában is bekövetkezhet. Vegyünk számba néhány lehetőséget! Kitérhet a harmadik világháború, és a becsapódó atomtöltetek robbanásai nyomán végzetes nukleáris tél köszönt a világra. Egy titkos katonai laboratóriumból elszabadulhat egy halálos vírus, melyre orvosaink nem találnak hatásos gyógymódot. Becsapódhat egy hatalmas meteor, és a felszálló por áthatolhatatlan sötétségbe borítja a világot. Elterjedhet a zombikór, mely értelem nélküli szörnyekké változtatja az embereket. Leszállhatnak az agresszív idegenek szupermodern űrhajóikkal, és leigázhadják bolygónk lakosságát. Az is előfordulhat, hogy meteorokon utazó, halálos vírussal fertőzött idegen zombik érkeznek, akiknek még csak nem is sejtjük a céljait. A Nibiru bolygó menetrendszerű megjelenése sem kizárható. A lényeg: a Földre 2012 decemberében lesújt majd a végzet.

A pályázat bővebb kiírása PDF formátumban az alábbi címről tölthető le: http://www.lidercfeny.hu/palyazat/Lidercfeny_palyazat_kiiras_7.pdf

IMPRESSZUM:

Lidércfény amatőr kulturális folyóirat
VI. évfolyam. 8. szám, 2012. augusztus
Kiadja a Lidércfény Online Kulturális Magazin

Borító:

Vízalatti atomrobbantás

Felelős és tördelőszerkesztő: Bognár Zsolt
Tartalmi szerkesztő: Török Viktor (Kapitány)
Olvasószerkesztő: Túri András (Homoergaster)

Elérhetőségek:

lidercfeny@sentesinfo.hu • www.lidercfeny.hu

Nyomdai munka: SZVSZ Kft. nyomdaüzeme
6600 Szentés, Petőfi u. 1.

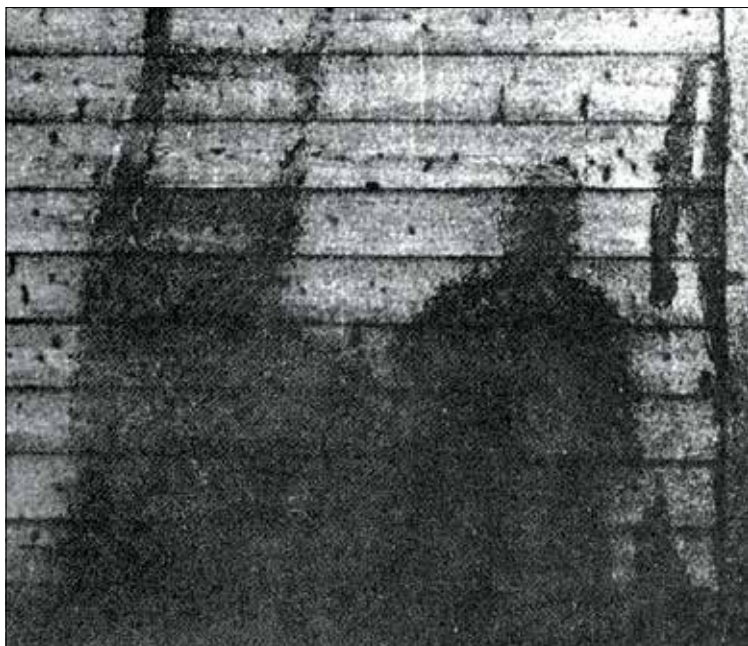

AUGUSZTUSI JEGYZET: 69

Ez nem a póz, hanem a lelkiállapot. 1945, augusztus 6-9., az emberi történelem szégyenletes pillanatai. Egy újszülött szuperhatalom önkényesen bevetette a szuperfegyverét egy legyőzött ország védtelen lakói, nők, idősök, gyerekek ellen. Ezt a szörnyű tettet azzal indokolták többek közt, hogy a katonákat meg kellett óvni a szigeteken esetleg elhúzódozó, városról városra harctól. Az amerikaiak addigra megtapasztalták a kamikaze pilótákat és a japán helyőrségek – az utolsó emberig, az utolsó golyóig – kitartását a harcban. Mondhatjuk, hogy a katonák nem akartak harcolni, hiszen a „főgonosz”, Németországot, már legyőzték. A japán kormány fontolóra vette a békekötést. Az amerikaiaknak annyit kellett volna tenni, hogy csörtetik a kardot, biztosítják az ellenséget, hogy támadni fognak, esetleg egy japán katonai célpontra ledobják a „Little Boy-t”. Nem, ők a polgári lakosokra dobták a „Fat Man-nal” együtt, ami 9-én Nagaszakit pusztította el. A „kövér emberre” a „kisfiú” után már végképp nem volt semmi szükség. Ez a háború során „sikerrel” alkalmazott terrorbombázási metódus volt a köbön.

Természetesen ezt nem csak a japánoknak szánták. Az ekkor még szövetséges Szovjetunióknak is szólt, akikről sejteni lehetett, hogy a „világforradalmi harcot”, a „békeharcot”, ahogy kifacsarva bolszevikul mondták, nem akarja majd befejezni. A „hideg(ideg)háború” kezdete nem Churchill hírhedt „fultoni beszéde”, hanem egy nagyon is forró pont Hiroshima egén. Ez a pont a rettegés nulla kilométerköve. A nukleáris lázálmok, világvége víziók szorongásos, neuralgikus korának nyitánya. Egyúttal bezárva az előzőt, ahol még lehetett hinni a túlélésben.

2001 nyarán még élt a pilóta, Paul Tibbets ezredes, akinek irányításával a bombát ledobták. Készült egy japán dokumentumfilm róla, egy portréfilm, ezt a TV 2004-ben, az évfordulón leadta. „A nap fényénél is erősebb fény árasztotta el az égboltot, különös, kékes fény, szinte világított...” – így idézte fel

azt a pillanatot Tibbets. Ő nem egyszerűen egy pilóta volt, őt bízták meg 1944-ben az atomot ledobó legénység toborzásával... 29 évesen. Tibbets egy addig nem létező misszió pilótájának nevezte magát. A legénység semmit sem tudott, egyedül Tibbets tudta a teljes igazságot. Meg is mondták neki, ő a főnök, neki senki se parancsol, de egyedül van. Semmi sem szivároghatott ki, elsősorban a szovjet miatt. Dr. Salan Nunn May, egy brit kém csupán néhány órával Hiroshima előtt lopott el a szovjetnek két mikroszkopikus mintát a 235-ös és 233-as dúsított uránból. Sztálin csak a „kisfiú” utáni napon, 7-én tette le a voksát végleg az atomprogram mellett, s ez adta meg a lökést... nem a szovjet bomba kifejlesztésének! Nem! A szovjet atomkémkedésnek! De ez már egy másik történet!

„Amerika vezető szerepe a nukleáris fegyverkezésben egyben védelmet is jelent az emberiség számára...” – mondta Tibbets a japánoknak 2001-ben... még a tornyok leomlása előtt... Nem gondolom, hogy ott, abban a városban hittek is neki...

Végezetül adok a kedves olvasónak egy Youtube címet, ahol egy szigorúan felnőtteknek ajánlott rajzfilmet tekinthetnek meg. Egy japán rajzfilm részletét, Hiroshima, 1945. augusztus 6.

Még egyszer leírom: felnőtteknek!

www.youtube.com/watch?v=BfJZ6nwxD38&feature=related

HomoErgaster

A Kurszk pusztulása: 2000. augusztus 12.

Az orosz északi flottánál az „Admiral Iszakov” aknás-torpedós részlegéhez megérkezett utánpótlás fiataljai közül egyikük az első szolgálati napján megkérdezte:

– Mikor tanulunk meg úszni? Mert én nem tudok.
– Ki nem tud még? – kérdezte nyugodtan a tisz. Kiderült, hogy még ketten. A többiek, akik tudtak, kissé lenézően mosolyogtak.

– Mi nem fogunk benneteket úszni tanítani, mert ha kiestek a hajóról, és azonnal nem mentenek ki titeket, körülbelül addig tudjátok tartani magatokat, mint akik tudnak úszni. Nektek is, nekik is körülbelül egyformák az esélyeitek.

– De miért? – kérdezték kissé sértődötten az úszni tudók.
– Azért mert ez a Barents-tenger – felelte pontosan olyan mosollyal a tisz, mint ami abban a pillanatban fagyott le a magabiztos kadétek arcáról. – Ha úsztok is, legfeljebb öt percet bírtok ki a vízben... Na legyen! A legerősebbek tíz percet. A vízhőmérséklet télen-nyáron mindössze plusz négy fok...

A Barents-tenger télen mínusz fokos is lehet, de a nagy sótartalom miatt nem fagy be. A világnak ez volt az a helye, ahol a Kurszk atom-tengeralattjáró elsüllyedt... 180 méteres mélységbe...

Majdnem pontosan egy évvel a tornyok leomlása előtt egy olyan katasztrófa borzolta világszerte a kedélyeket, melyet addig el sem tudott senki képzelni. Elpusztult gyakorlat közben egy atom-tengeralattjáró! A tragédia okai vad találgatásra adtak okot. Aztán belépett a képbe a hatalmi harc, és jó orosz szokás szerint az emberleletet ebben már mit se számítottak.

A Kurszk atom-tengeralattjáró 2000. augusztus 12-én 180 méter mélységbe zuhant egy katasztrófa okán. Egy évvel, egy hónappal egy másik dráma előtt mit is jelképez ez az eset? Ha még hozzávesszük, hogy 1961. április 12-én a Vosztok űrhajó Jurij Gagarinnal állítólag 108 perc alatt került meg a Földet, akkor kedvünk támadhat kicsit misztifikálni. Mindkét eset Oroszország-Szovjetunió, mikor minek hívják, jellegzetes szimbóluma. Mindkét ügyben vastagon benne volt a politika. Vannak arra nézve információk, hogy a „szovjet ember az űrben!” egy kamu volt, a politika eszköze, amellyel a Szovjetunió „bizonyította” a világnak felsőbbrendűségét. 39 évvel később a másik hajó, amely a sztratoszféra helyett a hidroszférába merült, és amely annyiban hasonlított a Vosztokra, hogy szintén voltak rakétái, rejtélyesen elsüllyedt. Ekkor nem a büszkeség, hanem a presztízs megmentése lett fontos, Oroszország image-e. A Kurszk-gate azonnal hatalmi játszómá lett, az éppen csak hivatalába lépett orosz elnöké és az őt támadóké. A The Guardian című lap egyik munkatársa állapította meg, hogy: „Vlagyimir Putyin számára a Kurszk-válság nem pusztán emberi tragédia volt, hanem személyes PR-katasztrófa. Huszonnégy órával a tengeralattjáró eltűnése után, miközben az orosz haditengerészeti vezérkar a 118 tengerész szerény esélyét latolgatta, Putyint feltűrt ingujjal láthattuk, amint fekete-tengeri nyaralójában kerti hússütést rendez.”

Az egyik első nyilatkozatban az Orosz Haditengerészet úgy fogalmazott, hogy a tengeralattjárón „kisebb műszaki nehézségek” merültek fel. Kezdetben jelentéktelennek tüntették fel az incidenst, későbbi nyilatkozatokban viszont a rossz időjárásra hivatkoztak, hogy az tette lehetővé a fedélzeten tartózkodók kimentését.

Mielőtt továbbmennénk, ismerkedjünk meg a hajóval.

„A Kurszk az ún. Oscar-II besorolású atommeghajtású tengeralattjáró volt, elsősorban felszíni célpontok megsemmisítésére. A Kurszk építése 1992-ben kezdődött az Arhangelszk közelében fekvő Szeverodvinszkben. 1994-ben bocsátották vízre, és még ugyanabban az évben, december 30-án hadrendbe állították. A hajót 1995-ben szentelték meg ortodox rituálé szerint. A Kurszk volt az utolsó tagja a még a szovjet időkben tervezett 949A Antyej (Oscar-II) típusú hajóknak. A dupla hajótörzs miatt ezt az osztályt elsüllyeszthetetlennek tartották. –akár a Titanic-ot a maga idején! – Robotrepülőgéphordozó atom-tengeralattjáró volt, a NATO-kódja: Oscar-II. Nevét Kurszk városáról kapta, amely térségében a II. világháború legnagyobb páncéloscsatája zajlott 1943-ban. Az orosz Északi Flottánál állították szolgálatba.” Honi kikötője: Vigyajevo, Oroszország volt.

Felszerelése: 65 önvezérlő torpedó vagy SS-N-19-es osztályú – hagyományos vagy nukleáris robbanófejjel ellátott – robotrepülőgép

Meghajtása: 2 db OK-650b típusú atomreaktor, 2 db gőzturbina, 2 db hétlapátos hajócsavar, összesen 380 MWatt

Merülési mélység: 300-600 méter.

Sebesség: 32 csomó (59 km/h) alámerülve, 16 csomó (30 km/h) felszínen.

Személyzet: 44 tisz, 68 sorkatona.

Fegyverzet: 24 db P-700 Gránit, 4 db 533 mm-es és 2 db 650 mm-es torpedóvető cső.

Méretei: 154 m hosszú, 18,2 m széles, merülése 9 m Maximum merülése 500m, sebessége 28 csomó víz alatt, 15 csomó felszínen Vízkiszorítása: 13 900 tonna, 13 400 t (vízfelszínen), 16 400 t (lemerülve) Hossza: 154,0 m Szélessége: 18,2 m Magassága: 9,0 m.

A külső héj 8,5 mm vastagságú, magas nikkel- és krómtartalmú ötvözött acélból készült, az ötvözet jól ellenáll a korróziónak, és mágneses tulajdonságai is kedvezőek, mert csak kis mértékben módosítja a Föld mágneses mezejét, ez pedig megnehezíti a hajó felderítését a mágneses anomália-detektorokkal.

„Az Északi Flotta a forráshiány miatt az 1990-es években hatalmas leépítéseket volt kénytelen elszervezni. A Barents-tengerről sok tengeralattjárót dokkba vontattak, és sorsukra hagyva lassú korrózióra ítélték. A hadfelszerelés legszükségesebb részét leszámítva mindent elégtelenül szervizeltek, a kereső és életmentő berendezéseket és felszerelést is. Az 1990-es évek közepére költségvetési átcsoportosítások következtében az Északi Flottánál szolgáló tengerészeket egyre rosszabbul fizették. Az évtized vége azonban a flotta új reneszánszát hozta. 1999-ben a Kurszk sikeres felderítést hajtott végre a Földközi-tengeren. Célja az Egyesült Államok Hatodik Flottájának megfi-

gyelése volt a koszovói háború idején. A 2000. augusztusi hadgyakorlat a legnagyobb nyári gyakorlat volt a Szovjetunió felbomlása óta. Négy hadi tengeralattjáró, a flotta Nagy Péter nevét viselő zászlóshajója (Pjotr Velikij rakétás csatacirkáló) és több kisebb hajó vett részt rajta."

2000. augusztus 10-én megkezdődött az északi flotta soros hadgyakorlata. A gyakorlaton résztvevők számarányát nézve ez volt az utóbbi évtized legnagyobb tengeri manővere. Amióta a Szovjetunió széthullott, jelentősen lecsökkentek a gyakorlatok. Nem csak azért, mert úgymond véget ért a hidegháború, hanem a finanszírozási gondok miatt. Másnap 11-én a Kurszk egy sikeres kilövést hajtott végre az egyik Gránit típusú rakétával. A következő hadműveleti napra volt tervezve egy torpedó lögyakorlat. A hajó elindult a Barents-tenger kijelölt részére, kissé délebbre a főerőktől. Eközben a nehéz felszíni hajók, élükön a „Nagy Péter” atomrakéta-cirkálóval, a fedélzeten Vjacseszlav Popov tengernaggyal, aki a gyakorlatot irányította, a maguk programját követték. Az orosz hajókon kívül a körzetben tartózkodtak még a „Memphis” és „Toledó” amerikai és Splendid nevű angol tengeralattjárók, valamint két norvég felszíni felderítőhajó. A NATO hajók gyakorta cirkáltak az orosz flotta diszlokációs körzetében, ez a hadgyakorlat amúgy is különleges érdeklődést váltott ki, mivel az orosz flotta kilencvenes évekbeli széthullása után most magához térni látszott. Rádásul a NATO Szerbia elleni műveleteinek okán a blokk és Oroszország között ekkor hűvösebb volt a viszony. Ekkoriban a hidegháború újabb szakaszáról is szottogtak. Az USA tengeralattjárói állandó felderítést végeztek az orosz flotta bázisainak környezetében. Itt került sor a legtöbb konfliktusra és ütközésre. Húsz esetből tizenegy éppen az orosz tengeri lőterek és bázisok felé vezető úton. Ez egy halálos bújóska volt, mindkét fél arra törekedett, hogy az ellenség hajóiról ne történhessen semmiféle kilövés, legalábbis ne észrevétlenül. Innen ered az ellenséges hajók, felszíni és felszín alattiak állandó figyelése.

Míg a stratégiai hordozók célkeresztjében városok és objektumok voltak-vannak, addig a tengeralattjárók a hordozókat vették célba. Gyakorlatilag egymás tüzai voltak. Abban a pillanatban, hogy az előbbieket ballisztikus rakéta kilövését kíséreltek meg, az utóbbiaknak azonnal támadniuk kellett. A tengermélyi vadászatban felszíni hajók, vadászrepülőök és helikopterek is részt vettek. Kölcsönösen állandó felügyelet alatt voltak, őrzők és őrzöttek egyszerre. Az első ilyen felderítést egyébként a szovjetek 1964-ben hajtották végre a Norvég-tengeren. Az olyan tengeralattjárók, mint a Kurszk, a 949-A típusúak, az amerikaiak és a NATO repülőgép-hordozó anyahajóinak kommunikációját és manővereit figyelték. A 949-A típust, pl. a Kurszk-ot, az ún. „anyahajó-gyilkos” kategóriába sorolták. Képes volt 600 km távolságból megsemmisíteni egy anyahajót úgy, hogy végig kívül marad annak védelmi körzetén. A Kurszk-hoz hasonló hajókon 24 szárnyas rakéta van, melyek sebessége a hangsebesség kétszerese. Rendelkeznek még szintén 24 torpedóval is. Az ilyen hajók a felderítő-támadó rendszerekhez tartoznak. Egy ilyen rendszer magában foglal egy anyahajó-gyilkos hajót, felderítő és célmegjelölő repülőket és kozmikus műholdakat. Fegyverzetével és kapcsolatrendszerével egy Kurszk típusú erőd hajók egész rajára képes csapást mérni. A kilőtt „Gránit” rakéták röptükben információt cserélnek, elosztják egymás között a célokat. A 949-A típus 1986 óta készült a volt Szovjetunióban, majd Oroszországban.

Augusztus 12-én, 13 órától 15 óráig az Orosz Északi Flotta által vezetett hajóraj áthaladt azon a körzeten, ahová lögyakorlatra érkezett a Kurszk. A parancsnok, Gennagyij Ljacsin sorhajókapitány feladatai közé tartozott, hogy a fő célpontot kiválassza, és a torpedó ösztüzet véghezvigye. A fő célpont természetesen a „Nagy Péter” volt. Azonban nem történt kilövés. Amikor a „Nagy Péter” áthalad ezen a helyen a szimulált lövést várva, 13 óra 15 perckor, akkor a Kurszk már a tenger fenekén volt, és a legénység túlélői a hajó 9-es szektorában gyűltek össze... 23-an. Dimitrij Kolesznyikov, a turbinacsoport parancsnoka ekkor írta utolsó levelét: „Közülünk senki sem tud feljutni...”

„Mikor jött rá, hogy a tengeralattjáróval történt valami?” – kérdezte később egy újságíró Popov tengernagytól. A tengernagy a „Nagy Péter” fedélzetén gyakorlatilag áthajózott az elsüllyedt Kurszk felett. „Amikor a Kurszk kapitánya nem tett jelentést a felúszásról és a körzet elhagyásáról – ami pedig a kötelessége lett volna, pontosan 2000. augusztus 12-én 23 óra 30 perckor. Azonnal riadóztattam a teljes flottát.” – válaszolta. Tehát a riadó elrendelésére 12 órával a Kurszk elsüllyedése után került sor. Másnap, augusztus 13-án, 4 óra 36 perckor, a riadó ötödik órájában és 17 órával az elsüllyedés után a „Nagy Péter” hidroakusztikus berendezései a következő koordinátán jelezték a roncsot: északi szélesség 69 fok 7 perc, keleti hosszúság 37 fok 35 perc. Augusztus 23-án Oroszországban és külföldi hivatalaiban gýaszt hirdettek ki. Közben az újságok arról cikkeztek, hogy miért nem történt meg a mentés, holott a ballasztartály átfúvatásával, mélyvízi búvárok segítségével ki lehetett volna menteni a legénység életben maradt tagjait. Rádásul a flotta rendelkezett speciális minihajókkal, melyekkel le lehetett volna ereszkedni a mélybe. Mint újságírók később kiderítették, ezek a speciális eszközök, melyekre akkor olyan nagy szükség lett volna, évek óta elhanyagolt állapotban javításra vártak. Az első három napban meg lehetett volna menteni a túlélőket. Nem az oxigénhiány volt a probléma, hanem a hideg. Ezért kellett volna gyorsan lépni. Bár a katasztrófa során és a fenékre csapódáskor a Kurszk legénységének nagy része meghalt, vagy megsebesült, ezért a mentést nem tudták volna belülről aktívan segíteni, a dolog nem lett volna reménytelen. Bár azt állították, hogy a legénység életben maradt tagjai gyorsan meghaltak, vannak jelek, amik ezt cáfolják. Például rengeteg elhasznált szuperoxid-tartalmú kémiai patront találtak, amit a szén-dioxid elszívására és oxigén kémiai úton való előállítására alkalmaztak. Ez lehetővé tette, hogy a tengerészek akár napokig életben maradhassanak. Keserű megállapítás, hogy ez egyben haláluk oka is ez lehetett. Ha az egy tengerész véletlenül vízzel hozta kontaktusba valamelyik patront, akkor ez kémiai reakciót indított el, és hirtelen fellobbanó tüzet okozhatott. A belső tűz efféle nyomait megtalálták.

A súlyos szemrehányások keresztüztüzében a teljes tehetetlenség okát a mélyfogságra – valamint a Kurszk sérülésének súlyosságára, és utóbb a viharos időre fogták. A hajó nem nemzetközi, hanem honi vizeken süllyedt el, szinte a flotta „szeme láttára”. A mentés és kiemelés körüli hajcihő, és a tragédia okai körüli ködösítés, sőt, belpolitikai-hatalmi harc, kedvezett az összeesküvés elméleteknek. Az egyik ilyen „vad” hír szerint a független csecsen hírügynökség, a Kavkaz-Center jelentette, hogy a robbanást a legénység egy tagja, egy öngyilkos merénylő okozta. Állítólag azért robbantotta fel magát, hogy a muszlim-csecsen szabadságharcosok ügyére irányítsa a közfigyelmet.

De a hivatalos szervek gyorsan elvetették ezt a lehetőséget. A vizsgálat során először 12, majd 14, sőt Artur Jegyev a katonai főügyészség nyomozója egy újságnak 16 verziót említett a hajó pusztulásának okaként, melyek több alverzióra bomlottak.

Amennyire tudni lehet, a hipotézisek teljes listáját sose közölték, így most csak felvillantom a főbb vonalakat: ütközés egy másik hajóval, második világháborús aknára futás, rendkívüli esemény a fedélzeten. Ezekből ágazott aztán le a többi változat. Eduárd Baltin flottaparancsnok szerint egy jégtörő éles orrával ütközött a hajó, szerinte akkor történt a baj, amikor a hajó periszkópmélységbe emelkedett. Az idegen hajó változat egyik hűzós, nemzetközi bonyodalommal is járó szála, az ütközés egy hadihajóval, amely nem is titkoltan a gyakorlatot megfigyelő NATO hajókra célzott. Ugyanakkor nem zárták ki a lehetőségét, hogy maga a „Nagy Péter” okozta a bajt. Vagy úgy, hogy legázolta a Kurszkt, vagy hogy tévedésből torpedót lőtt ki rá. Volt olyan verzió is, hogy nem csak rálőtt, de a hajótökével még ütést is mért rá. Ez utóbbi elképzelés hatalmas felháborodást szült az északi flottánál. Gyakorlatilag idiotára vették benne a „Nagy Péter” teljes parancsnokságát, nem beszélve Popov tengernagytól.

Az a változat, hogy a Kurszkt egy orosz torpedó, netán rakéta találta el, talán kölcsönkenyér visszajár alapon, külföldön támogatásra talált. A norvégok is megnyilvánultak, a szakértők szerint: „A Kurszkt orosz torpedótalálat súllyesztette el.” Sorgen norvég tengernagy a külföldi hajóval ütközést badarságnak és propagandának minősítette. A következő felvetés a torpedópárhaj volt a körzetben tartózkodó külföldi hajókkal. A gyakorlatot figyelő amerikai és angol tengeralattjárók, vagy a norvég felszíni hajókkal. Az elképzelések szerint ez úgy történhetett, hogy valamelyik tengeralattjáró tola-kodóan viselkedett. Az amerikai vagy angol hajó túl közel jött, és a Kurszk az elriasztására egy gyakorló torpedót lőtt ki, amire az orosz hajó válaszul éles torpedót kapott. Az ehhez hasonló incidenseket mindkét fél igyekszik eltüntetni. Az sem érdekelt, hogy augusztus 13-án Putyin és Clinton közvetlen vonalon megbeszélést tartott, az ún. „K vonalon”, amit még a „kölcsönösen garantált megsemmisítés” kockázatának minimalizálására hoztak létre. A beszélgetés tartalma nem ismeretes, az azonban sokatmondó, hogy rá két napra Washingtonból Moszkvába érkezett a CIA igazgatója. Ezt követően az USA elengedte Oroszország egy komoly pénzügyi tartozását, és további kölcsönre adott lehetőséget.

Súlyosbíró körülmény, hogy kiderült, a külügyi felderítés egy magas rangú tisztviselője az állásával fizetett azért, mert nyilvánosságra került a titkos vendég érkezése. Bizonyos körökben – katonai szakértők – azt állították, hogy esetleg egy „Los Angeles” típusú tengeralattjáróval ütközött a Kurszk. Egy katonai elemző szerint ez úgy történhetett, hogy a Kurszk parancsnoka át akarta vizsgálni a körzetét, ezért manőverezésbe kezdett, aminek okán az egyik idegen hajó elvesztette a kapcsolatot vele. Miközben igyekezett helyreállítani a kontaktust, elindult megkeresni, mégpedig pont a Kurszk felé. Mivel az orosz hajó még mindig nem volt érzékelhető, a hajó parancsnoka úgy döntött, periszkópmélységig úszik fel a helyzet tisztázása érdekében. Az emelkedés közben történt a végzetes ütközés. A tengeralattjárók ütközése nem olyan, mint a gépkocsiké, ahol minden jármű ott marad a helyszínen. A majdnem 24.000 tonnás Kurszk és mondjuk a 6500 tonnás „Los Angeles” típusú hajó az ütközés után is 5,5 méter/másodperc sebességgel úszik tovább mindent szétszakítva útjukon, beleértve saját magukat is. Az Északi flotta ebben a körzetben, augusztus 13-án, egy másik „tengeralattjáró méretű fémobjek-

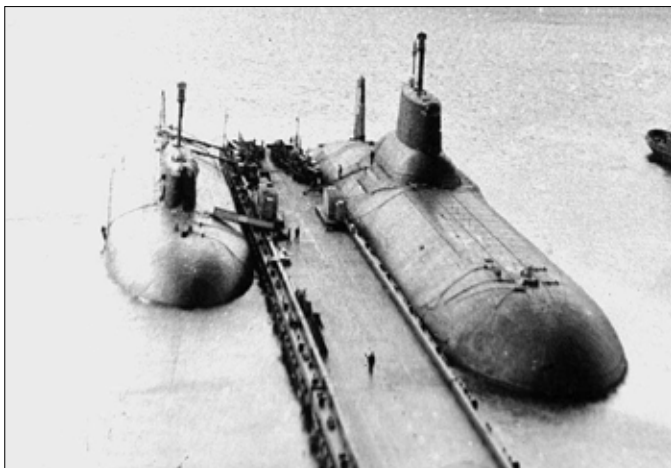

tumot” regisztrált, a ten-gerfenéken, a Kurszktól délre. Ez az objektum egy nappal később eltűnt. 13-án éjjel a „Nagy Péter” akusztikusai S.O.S. jelzést fogtak, arról a helyről, ahol a Kurszk eltűnt. Később ezt úgy magyarázták, hogy a másik hajó adta a nemzetközi segítség jelet, majd

valahogy összekapta magát, és elsántikált onnan. Ez a megállapítás azért volt fontos, hogy fedezze az illetékesek alfelét, mivel ha kézzel adták le – azaz kopogtak – akkor a Kurszk még életben lévő legénysége várt segítséget. Viszont e tény beismerése még elméletileg is megengedhetetlen volt odafönn, a sikertelen mentőakció után. Arról tanúskodott volna, hogy a vezérkar, meg a miniszter-helyettes töketlenkedése okozta a 9-es szektorban szorongó túlélők halálát. Ez sajnos később – hiába minden propaganda – bebizonyosodott, a szárazdokkban, ahol igazolták, hogy a túlélők kopogtak. A „Nagy Péter” hidroakusztikus rendszere rögzítette a kopogást 13-án, 22 óra 30 perckor, amit egy kemény tárgy fémhez való ütődéseként azonosítottak. Az utolsó ember keltette zajt augusztus 14-én dé. 11 órakor hallották. Ez azt jelenti, hogy a matrózok legalább két napig sikerült odalenn életben maradni!

Egyébként az eset után az USS Memphis és az USS Toledo európai kikötőben kötött ki (!?) ami legalábbis szokatlan. További változat, amit egyesek már fantasztikusnak tartanak, hogy a másik hajó is odaveszett az ütközésben nem csak a Kurszk. Ez ebben a kontextusban azért valószínűsíthető, mert a Kurszk jóval nagyobb volt a többi ott lévő tengeralattjárónál. Azt is érdekesnek tarthatnánk, hogy az oroszok nem erőltették a Kurszk közelében lévő NATO hajók átvizsgálását, noha ez nem precedens nélküli dolog. Például 1991 novemberében Vlagyimir Csernavin, a Szovjetunió haditengerészeti flotta-parancsnoka úgy tett látogatást egy amerikai tengeralattjárón, hogy az nem is volt előkészítve a látogatásra. Az orosz „Duma”, a parlament háborgott, amikor kiderült, hogy a „Memphist” mutogatták a TV-ben, de az orosz szakértőket nem engedték fel rá. 2000 augusztusában a „Memphis” matrózaitól megjelent egy cikk a New York Times-ban, amiben azt bizonygatták, hogy a Kurszk egy torpedórobbanásban pusztult el. Lehet, hogy ez hitelesebb lett volna, ha bemutatják az amerikai hajó felvételeit a robbanásról. Így viszont csak növelte az oroszok dühét és gyanakvását. Közben katonai körökben eluralkodott a hidegháborús pszichózis. Úgy nézett ki, hogy a Kurszk elsüllyedése egy új korszak nyitánya, ami a régi feléledése. Usztyinov főügyész megállapította, hogy: „A domináns verzió a torpedórobbanás, melynek hatására a többi hadikészlet is felrobbant.”

A nevezett torpedó, a közneven „vastag”, hivatalos nevén SSN-16 Stallion 650 milliméteres kaliberű, hiperoxid keverékes meghajtású fegyver. Lősebessége 60 csomó, vagyis 110 km/óra. Hatótávolságuk meghaladja az 50 kilométert. A nagy hatótávolságuk mellett a „vastagoknak” olyan irányzófejük van, ami felszíni és mélységjárók nyomvonalát is képes követni. Töltetük ereje féltonnányi trotilal egyenértékű, és hordozhatnak atomtöltetet is. Van azonban hátrányuk is, üzembem tartásuk feltételei nehezen teljesíthetők, vagyis kényes jószág. Üzemanyagukat két agresszív elem, a folyékony oxigén és a hidrogén-peroxid alkotja. Ha ezek az anyagok nyílt térben egyesülnek, az egy hatalmas kiterjedésű és erejű, több mint 3000 celsius fokú égési hőmérsékletű robbanással jár. Sajna ezek a torpedók, noha agyonkorszerűsítették őket az 1970-es évekbeli megjelenésük óta, állandóan szivárogtak. A nyomozás később megállapította, hogy a lögyakorlatra felkészülés közben egy „vastag” hajtóműve robbant fel, tűz lett, amiben aztán a többi torpedó is felrobbant.

Noha ezt kétségkívül megállapították, azért számos kérdés megoldatlan maradt. Később a Komszomolszkaja Pravda feltette a kérdést 2001 novemberében: miért vonják ki ezeket a torpedókat a hadrendből. Ez újabb botrányt generált.

A torpedó felrobbanásának okát általában műszaki hibában keresik, de a robbanást, ami aztán továbbiakat okozott, más tényezők is kiválhatták. Itt jönnek a képbe a már említett variációk, melyeket három fő csoportra lehet osztani: ütközés egy másik hajóval, torpedó- vagy aknatalálat, terrorakció.

Az egyik lehetőség tehát a második világháborús akna, lássuk röviden:

Igor Szergejev orosz honvédelmi miniszter augusztus 19-én hirtelen megváltoztatta az első számú elméletét, és már nem ellenséges, legalábbis nem idegen tengeralattjárót lát ólálkodni a Barents-tenger sötét vizében, hanem egy második világháborús vízi aknát, amellyel a Kurszk ütközhetett. Az első robbanás magyarázata tehát ez: akna a Nagy Honvédő Háborúból, a másodikik pedig a hajóba betörő víz által okozott rövidzárlat, aztán sorban a többi baj!

Hajmeresztő, és filmre kívánczik a dezertálás verzió. E szerint Ljucsin kapitány annak idején nagy kedvteléssel olvasta a „Vadászat a Vörös Októberre” című örökbecsű Tom Clancy regényt, és most le akarta koppintani Marko Ramiusz ötletét: egy az egyben át akarta vinni a hajót a másik partra. Tervei szerint a hadgyakorlatot követően indult volna Nyugat felé, de a GRU/KGB vagy éppen minek is hívják, az utolsó pillanatban kapcsolott, és kilőtték Ljucsin hajóját. Egyébként a regényből készült film is szuper, Sean Connery játssza Marko Ramiusz-t, a másodtisztjét meg az a színész, Sam Neill, aki majd később a Jurassic Parkban ájuldozik attól a kijelentéstől, hogy: „van egy T-Rexünk is!”. Talán a film hatása lehet, hogy egy alverzió arról regélt, hogy a fedélzeti elhárítótiszt (Andrej Miljutyin főhadnagy) robbantotta fel a Kurszkot. Láttá, hogy más módszerrel már nem képes megakadályozni a grandiózus szökést.

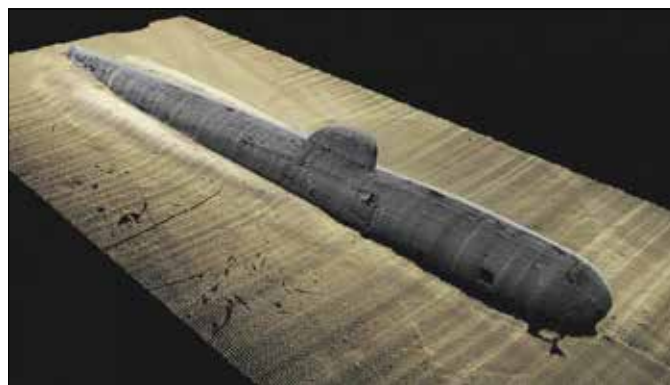
A partizán-effektus pedig egy hidegháborús újramelegített konzerv. Ebben a változatban volt a fedélzeten pár, elvakult orosz nacionalista tiszt, akik elhatározták, hogy a fedélzeten található torpedókkal „megleckéztetik” azokat a nyugati hajókat, amelyek ott nyüzsgöttek az orosz felsővízek mentén. Sőt még az is belefért volna ebbe a leckéztetésbe, hogy a támadás következtében kitör a harmadik világháború. Az utolsó percben fedezték fel az akciót, de mivel már elbarikádozták magukat a torpedóvető-térben – tisztára, mint a szakács KGB-s a Vörös Októberben! – lövöldözés tört ki a fedélzeten. A robbanás ezért következett be. A filmben is van egy olyan kijelentés, hogy ott sok minden van, aminek árthat a lövöldözés. A legénység lázadása című konteó szerint a sorállomány az átlagnál is elégedetlenebb tagjai a hadgyakorlatot találták a legmegfelelőbbnek arra, hogy először sztrájkot robbantsanak ki, majd zendülést szítsanak. A helyzet fegyveres összecsapásba torkollott, s a zendülők nekik végül úgyis mindegy alapon, felrobbantották a hajót.

Ha viszont a fedélzeten mégis voltak nukleáris fegyverek, az emlegetett csecsen terroristák ezeket akarták megkaparintani, aztán kilőni. A kapitány ezt akadályozta meg az önellsúlyeszteséssel, mert tudta, hogy nincs más lehetőség...

„Augusztus 18-án Nagyzezsda Tilik, a Kurszkon szolgáló Szergej Tilik hadnagy édesanyja egy sajtótájékoztatón élő egyenes adásban heves szavakkal minősítette a hivatalos szervek eljárását a hajó katasztrófája ügyében. Miután az elhallgattatására tett kísérletek kudarcot vallottak, egy ápolónő nyugtatóinjekciót adott be az asszonynak, majd öntudatlan állapotban eltávolították a teremből. Ez a nemzetközi sajtó által is rögzített esemény olaj volt a tűzre, súlyos kritikák érték a kormány katasztrófa-kezelési intézkedéseit és kommunikációs stratégiáját is.”

A kiemelésről szóló döntést Putyin tíz nappal az eset után jelentette be, de ez nem volt egyszerű ügy. Nem volt tudható, hogy a hajó nukleáris reaktora mennyire sérült meg, másfelől, a hajó tömege óriási volt. Az eddigi számok helyett szemléletesebben érzékeltetném a hajó méreteit. Képzeljünk el egy nagyjából hat emelet magas és olyan két futballpálya méretű szívat... na ez a Kurszk. 2000 novemberében, miután bűvárok megvizsgálták a hajót, és megerősítették, hogy nincs reaktorszivárgás, hivatalos körök is a kiemelés mellett kardoskodtak, noha ezt kezdetben még a tengeralattjárósok is fölöslegesnek érezték. Ennek az igyekezetnek több oka volt, csak az egyik a Barents tenger ökológiájának a „féltése”. Valójában az orosz állam presztízséről volt szó, amit a katasztrófa megtépázott, és helyre kellett állítani, mondjuk azzal, hogy a meghaltakat méltó módon eltemetik. Volt egy olyan oka is, ami a hadititkokkal van összefüggésben. A „Gránit” rakéták egy ilyen ok. Végül a kiemelés egy évvel a hajó elsüllyedése után történt meg. A tengeralattjáró törzsének nagyobb részét felszínre hozták, kivéve a részben megsemmisült orrt. A levágott orr rész körül sem volt minden rendben, sokat találtak: miért kellett otthagyni? Hivatalosan: azért, mert súlyosan megsérült.

A holland Smit International és Mammoet roncsmentő társaságok végezték el a munkát, ezzel újból sokkolva az orosz közvéleményt. Nem értették ugyanis, hogy miért egy külföldi cég kapott megbízást, bár az illetékesek hivatkoztak sok mindenre, a költségektől kezdve a flotta műszaki lehetőségeinek határáig. Ekkor derült ki, hogy a honi mentőpark milyen állapotban van. 2001 őszén, egy Giant 4 típusú uszály segítségével, amit erre a célra építettek a hollandok megkezdtek a munkát. Október 10-én 3 órás oldalirányú mozgatást követően a Giant 4 uszályhajó emelődarui 26 drótkötél segítségével végül elszakították a hajótestet a tengerfenéktől. A test elszakadt a levágott orr-résztől, és 10 méter/órás sebességgel emelkedett. Mivel az időjárás váratlanul rosszabbodni kezdett, nem várták meg, hogy a roncs a felszínre érjen, hanem már odalenn úsz-tában az uszályhoz erősítették. Ezután az Atrak és a Smith nevű hajók vontatni kezdték a platformot, azzal egyidőben, hogy a roncs a 40 méteres mélységből tovább emelkedett. 19:47-kor kezdődött a kiemelés utolsó szakasza, egy speciális „nyereg”-be erősítették a roncsot, amiben egy olyan barázda volt, melybe pont beleillett a tengeralattjáró fedélzete.

A következő 36 órában lassan, 4 km-es óránkénti sebességgel az Orosz Flotta rozsljakovói szárazdokkjába vitték.

Ott már a következő szakértői csoport, az atomszakértők vizsgálták. Amikor a hajó még a fenéken feküdt, folyamatosan mérték a sugárzást, ami végig normális maradt. Nem volt világos, hogy milyen állapotban van a két nukleáris reaktor, ezért a Kurszk Roszljakovba érkezése előtt egy különleges oktatást tartottak az ottani iskolákban. A gyerekeknek elmagyarázták, miként kell viselkedni egy atomkatasztrófában. A reaktorok tervezője, Igor Szerov és csapata vezette a vizsgálatot. Az Izvesztyija c. újságban végül teljesen megnyugtattak mindenkiket, aggodalomra még akkor sem lenne ok, ha megrepedne a reaktorok első borítása. Megállapították, hogy a Kurszk reaktorai semmit és senkit nem fenyegetnek, és ez a hősiessen viselkedő legénységnek köszönhető. A robbanás után az életben maradtak, nem a saját biztonságukkal foglalkoztak, hanem az atomreaktor lefojtásával és lekapcsolásával! Ezzel megakadályozták, hogy a Barents-tengeren egy újabb „Csernobil” következzen be, mely ráadásul durvább lett volna annál. Vlagyimir Usztyinov főügyész szerint: „A Kurszk legénységének hősiess munkája hátrította el azt a hatalmas veszélyt, amely 2000. augusztus 12-én a tudtunk nélkül fenyegette népünket, és a világot.” A vizsgálat megállapította, hogy a fedélzeten megvalósult a pokol. A szektorokon valóságos vihar söpört végig. A szétolvadt fémszerelvények rettenetes perzselő lángviharban roncsolódnak ilyenén. Ez a kép fogadta a fedélzetre lépőket. A 9-es szektorba tömörültek össze a túlélők. Oleg Goncsarov nyomozó a szó: „...Körbevilágítottam a lámpámmal, körülöttünk papírok és rongyok úszkáltak. A vízben és az állványokon berendezések, egy tucatnyi elhasznált légző-maszk, néhány narancssárga mentőruha. A fiúk harcoltak az életükért. A szektor nagyon szűk volt, de öt testet rögtön látni lehetett. A hozzám legközelebb eső őrnagy arccal lefelé úszott egy légzőmaszkban. A másik egy lánán ült, hátával egy berendezés állványzatának támaszkodva. Mintha csak aludna. Lába egy cső alatt volt, ami nem engedte, hogy felússzon.” Ez a lábát befeszítő tengerész biztosította magának a megelőlegetett végtisztességet, még a hullámsírban!

A 118 fős szerencsétlenül járt legénységből 115-nek a holttestét azonosították, és helyeztek örök nyugalomra. Putyin

elnök rendeletben tüntette ki posztumusz a legénység minden tagját a Bátorság Erdemrendjével. A Kurszk kapitányát, Gennagyij Liacsint az Orosz Föderáció Hőse címmel tüntették ki. Ide kívánczok egy kérdés: vajon ki lehetett az a három személy, akik a hivatalos legénységi állománytábla fölötti létszámot jelentették? Ugyanis a személyzet 115 fő volt, de állítólag 118 holttestet emeltek ki, más források szerint csak 115-öt. Az is különös lehet, hogy pont három holttestet nem sikerült azonosítani.

Oroszországban, avagy a volt Szovjetunióban a posztumusz hősokeket szeretik, az élőket kevésbé. Az élők beszélnek. A legjobb példa erre Gagarin, aki vidáman repkedett a hősi „repü-lése” után is, míg egy végzetes baleset nem érte... ami lehet, hogy nem is baleset volt. A többi űrhajós, akik utána jöttek, mid élő emlékművek lettek, örökre a földre ragasztva. Gagarin csak halála után lett emlékmű.

Az orosz flotta mindig mostohagyermek maradt, akár fehér, akár vörös cár ült a trónon. Ennek elsősorban az 1905. május 14-15-én a koreai Csuzimánál a japánoktól elszenvedett vereség volt az oka. Bár 1917 októberében éppen az orosz matrózok támogatásával győzött a „nagy” októberi puncs, mégis Lenin mondotta volt, amikor hatalomra jutott, hogy a flottára jutott, hogy a flottára semmi szükség. Szimbolikus, hogy a bolsevikok, amikor megsemmisítették a flottát, elvakultan, fanatikusan a „nagy” Lenin útmutatásával, az egyik, a Fekete-tengeren elsüllyesztett orosz hajó neve ez volt: Szabad Oroszország...

Végezetül arra kérem az olvasót, idézze fel magában, ha már élt, hol volt 2000. augusztus 12-én, kora délután. Ha ezt megtette, akkor mondjuk az immár hiteltelen Nobel-békedíj helyett, adózzon egy néma főhajtással a Kurszk hőseinek...

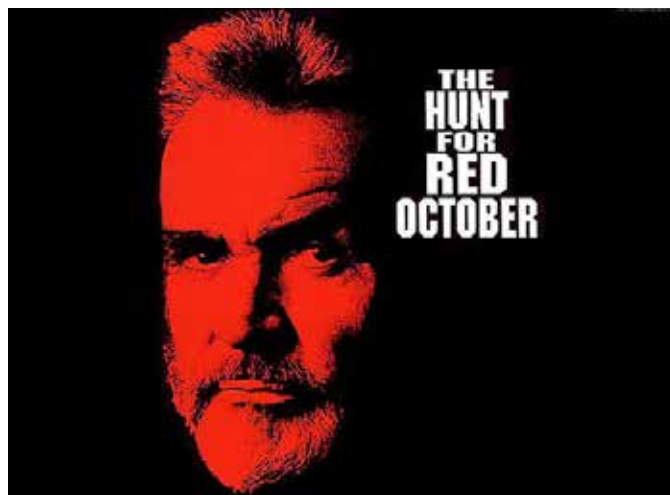
A Youtube-on találtam két klipet a Kurszk-ról, egy magyart és egy oroszzt:

www.youtube.com/watch?v=bQjx2Lx0IBU
www.youtube.com/watch?v=GD41mgPb190&feature=related

Források:

- Vagyim Arisztov- Izing Antal: A Kurszk utolsó útja
- viszavzsodor.blogspot.hu/2012/07/atomtengeralattjarobalesetek.html
- www.gigaszhajok.com/Tengeralattjarok/K_141_Kurszk3.html
- hu.wikipedia.org/wiki/Kurszk
- www.tortenelemklub.com/xxszazad/1990-utan/123-a-kurszk
- és más internetes anyagok.

HomoErgaster

Munkacím: Emberiség

- Nem találtak majd odakinn semmit.

William megdermedt. Fia nem nézett rá, miközben a halk szavak elhagyták az ajkait. Már magában az is fura volt, ha Alex megszólalt - ritkán tette ezt -, de amit most mondott, attól apja hátán végigfutott a hideg.

- Hogy érted ezt, Alex? - guggolt le William fia mellé. - Hol nem találunk semmit?

A fiú felnézett. Fiatal, alig hét esztendő arcán, amely azonban egy négyévesé volt, nem tükröződtek érzelmek. Szeme nem az apját nézte, a távolba révedt, mint mindig. Szája szegletében egy izom megrándult, miközben tétovázott, majd úgy látszott, elszánta magát, és a mappájáért nyúlt. Alex imádott rajzolni, ami azt illeti, minden szabad percében a papír fölé görnyedt. És ráadásul nem is csinálta rosszul: már egészen kis korától minden rajzpályázatot és versenyt megnyert, amin csak elindult.

Most is egy lapot vett elő becses gyűjteményéből, és az apjának nyújtotta.

William kezébe vette a rajzot, és homlokráncolva nézegette. Egy fura, doboz formájú szerkezet volt a papíron, gondos aprólékossággal megrajzolva. A doboz oldalaiából csövek csatlakoztak a szerkezet belsejében lebegő gömb felületére. A férfi felfigyelt rá, hogy némelyik csököteg úgy csoportosult, hogy a végükön lévő kicsiny lámpák a Göncöl-szekér képét vetítették a gömb felületére, míg mások a Dél Keresztjét, vagy éppenséggel az Orion-övet formázták. A gömb belsejében egy kék és zöld foltokkal tarkított újabb gömböcske úszott a feketeségben, mellette szállás, fehér betűkkel ez állt: FÖLD.

- Tartsd meg! - súgta Alex az apjának. - Hogy eszedbe jusson, ha ott leszel.

William a karjaiban tartotta a feleségét. Mindig így tettek, mielőtt kilépett az ajtón, amikor indulnia kellett. Hallgatták egymás szívverését és lélegzetvételét, és ő erőt gyűjtött, hogy hihessen. Hogy hihessen abban: akármerre megy is, akármi-lyen veszélyek leselkednek is rá odakinn a szépségek mellett, itthon azért még van élet, van szívverés és lélegzet, és neki érdemes visszajönnie.

Lassan kibontakozott Helene karjaiból.

- Alex nagyon érdekesen viselkedett az előbb odafenn - intett fejével az emelet felé. - Mikor felmentem, hogy elbúcsúzzak tőle, egy rajzot nyomott a kezembe, és azt mondta, nem fogunk odakinn találni semmit. Te beszéltél neki a küldetésről?

- Egy szót sem - rázta a fejét a nő. - Minek beszéltem volna? Szerinted megértette volna?

- Nem tudom - sóhajtott William -, de tulajdonképpen mind-egy. Mennem kell.

Helene nem marasztalta. Legszívesebben átölelte volna a bokáit és asszonyi szíve minden erejével kérte volna, hogy ne menjen, de a józan ész ez alkalommal is felülkerekedett benne. Így aztán csak sóhajtott egy mélyet, valahonnan a szíve tájékaról. Aminek meg kell lennie, annak meg kell lennie. Nézte a becsukódó ajtót, miközben szájáról lassan elpárolgott férje búcsúcsókjának íze.

William beült ezüstszürke Pontiacjába, és bedugta a kulcsot. Még egy utolsó pillantást vetett a házra, mielőtt gyújtást adott volna az autónak.

Istenem, de messze lesz mindez néhány napon belül!

Érezte, ahogy a hideg, mint valami sejtelmes kéz, felkúszik a hátán, és kiverte a víz. Olyan vállalkozás részese, melyről néhány éve még csak álmodni sem mert senki még a NASA-nál sem, olyat hajt végre néhány napon belül harmadmagával, ami az istenek olümposzi csúcsára emeli. Már persze, ha a szuper-számítógépek minden bitet jól számoltak. Ha nem...

Gázt adott, és elindult.

***

Két napos karantén következett. Eközben az űrhajósoknak az volt a feladata, hogy pihenjenek, no meg persze átengedjék magukat a kényelmetlen bár, de utolsó orvosi vizsgálatoknak. Egyetlen szavuk sem lehetett: a houstoni központ minden jóval ellátta őket, amit a néhány napos, start előtti várakozásban csak megengedhettek maguknak. A hangulat mégis feszült volt.

A tapasztalt, Holdat is megjárt űrhajósok idegenkedve gondoltak az új modellre. A modellre, ami vagy megöli őket, vagy pedig megnyitja előttük az Univerzumot. A Hiperhajtóműre.

Néhány éve kezdődött, 2007-ben. Akkortájt került a NASA elit fejlesztőmérnöki csapatába az újonc Norman Gates, akinek rendkívüli fiatalágával csupán lelkes volta vetekedett. A fiú csaknem mindenhez értett: otthon volt az asztrofizikában, a kvantumdinamikában, a térelméletek kombinálásában, a kémia legmagasabb szintjein éppúgy, mint a görög mitológiában, vagy akár a magyar mondavilágban, bár ez utóbbiaknak nem túl sok hasznát vette Houstonban.

Főnökei hamar rájöttek, Norman egy zseni. Abból a fajtából való, akinek nem érdemes a taníttatására költeni, inkább adni kell neki egy jól felszerelt laboratóriumot, néhány jól képzett szakembert, akiknek nem derogál, hogy egy náluk tíz évvel fiatalabb társuk vezetése alatt dolgoznak, hagyni kell, hogy célokat tűzzön ki maga elé, aztán pedig annyi pénzt kell neki adni a munkájához, amennyit csak kér.

Nos, így is tettek. És Norman nem okozott csalódást. Alig három év elteltével előállt egy szerkezettel. A gépezet nagyjából akkora volt, mint egy jól megtermett gőzmozdony, ám annál - legalábbis Norman szerint - sokkal hatékonyabb volt, már ami a távolság leküzdését illeti.

Mikor bemutatta találmányát az Űrkutatói Hivatal vezetőinek, no meg az Államok elnökének, egyszerűen nem tudta annyira leegyszerűsítve előadni a működési elvét, hogy azt mindenki meg is értse. Még azok is, akik a legtöbbit képesek voltak felfogni a dologból, leragadtak ott, hogy az újfajta hajtómű valamilyen módon megzavarja a harmadik dimenzió normális kiterjedését előidéző szubatomi részecskék áramlási vonalait, amivel aztán összegyűri maga körül a teret, mint egy napilapot szokás, majd a művelet egy óvatlan pillanában, kihasználva a milliárd éves Univerzum szekundumnyi figyelmetlenségét, a tér egy másik pontjába helyezi át magát.

Na, tessék! Ehhez szóljon valaki. Nem sokan tudtak.

Jobb híján el is nevezték Hiperhajtóműnek. Hiába tiltakozott a zseni, hogy ennek a szerkezetnek semmi köze nincs a null-térhez, vagy hasonló dolgokhoz, nem figyeltek rá. Aztán meg amúgy sem volt sok ideje tiltakozni az elnevezés ellen, mert furcsamód a publikálás utáni hónapban szórén-szálán eltűnt. Lehetett találgatni, hogy a marslakók küldték-e, hogy generációs ugrást idézzen elő a technológiánkban, vagy hogy ember volt-e, akit a Nagy Testvér félreállított, de mindez tulajdonképpen már nem számított. Ha sohasem kerül elő, az a zseni már valószínűleg így is többet adott ennek a bolygónak, mint két-milliárd fajtársa.

A tudósok szétszedték, majd összerakták a modellt, át tanulmányozták hozzá Norman majd' harmincezer oldalra rugó elektronikus és papír feljegyzéseit, aztán nekiláttak a gyakorlati megvalósításnak. Az első utazók - csakúgy, mint a régi időkben - most is kutyák voltak a műszerek mellett. Aztán, minthogy az ebek minden károsodás nélkül visszatértek, a projekt hamar átállt az emberek utaztatására.

Cél: a Proxima Centauri.

* * *

William az indítóállvány alatt üldögélt Gorman Van Dyke-nak, a repülésirányítók főnökének társaságában. A lenyugvó nap bearanyozta a hatalmas hajó ezüstszürke testét, amelyre fekete betűkkel a Hírvívő szó volt felfestve, és amely úgy meredt az ég felé, mintha már csak a köré fonódó állványzat volna képes visszatartani a végtelen messzeségektől. Pedig milyen irtózatot kell alá gyűjteni, mire eléri azokat!

- Istenem! - mondta félhangosan William a Napra bökve, miközben belekortyolt a kezében tartott energiatálba (Gorman martinit ivott, de azt az űrhajósok akkor már régen tilos volt). - Az a csillag ott holnapután már olyan kicsi lesz számunkra, akár innen a Centauri!

Gorman nem szólt semmit, csak bólintott. Mit is mondhatott volna? Elszorult a torka, valahányszor csak a másnapra gondolt. Az ember kilép a Naprendszerből. Végre bebizonyítja, van helye odakinn, és ezt a helyet meg is tudja szerezni magának. Maga mögött hagyja korlátait, és száguld, gyorsabban, mint önnön, teremtő képzelete!

Belepislantott a martini-jába.

Istenem, milyen kicsik is vagyunk!

Nézték a lenyugvó napot követő felhőket. William búcsúzott a Földtől, Gorman pedig az álmaitól. Aztán a repülésirányító megtörte a csendet.

- Tudod, azt hiszem - mondta minden köntörfalazás nélkül -, hogy mi valójában a második dimenzióban élünk.

Szavait csend követte. William nem kapta fel a fejét, megrágott minden szót, Gorman pedig nem is várt gyors választ, talán semmilyen sem. A búcsú óráit semminek sem volt szabad megtörni.

- Hogyhogy a másodikban? - kérdezte végül William.

- Menj előre-hátra: első dimenzió - kortyolt Gorman az itálába. - Menj aztán jobbra-balra: második. - Itt megállt. Minthogy nem szólt többet, az űrhajós ránézett.

- Felfelé is tudunk menni... - a mondat végét szándékosan függőben hagyta, bár sejtette, Gorman erre is gondolt.

- Na, igen - bólintott amaz. - És meddig? Uraljuk vajon azt a kiterjedést is? Felmeheztünk eddig néhány ezer, százezer kilométerre, de ez még mindig kimondhatatlanul az alsó határ csak. Gondolj bele! - emelkedett fel Gorman a székéről. Kezdett belelendülni a beszédbe. - A térképeink mind kétdimenziósak.

A koordináta-rendszereink szintén. Felfelé szinte soha nem viszonyítunk, és szerintem a repülő eszközeink is csak arra kell ráébrednünk bennünket, hogy a harmadik dimenzió alsó határát is éppen, hogy csak karistoljuk. Nem úgy tűnik neked ezek után, hogy egy továbbfejlesztett két dimenziót élünk meg, noha az érzékszerveink képessé tennének bennünket a harmadikra, sőt talán még a negyedikre is? Én mondom neked, barátom: egy tarka papírlapon keresztül-kasul rohangáló firkák vagyunk!

Megint nem szóltak egy darabig. Lassan sötétség ereszkedett a békés tájra, itt-ott megszólaltak az éjszaka apró állatai, felettük pedig lassan az indítóállvány összes fénye kigyúlt.

- Na és akkor - törte meg a hallgatást nagy sokára az űrhajós. - Hogyan tovább?

- Hát így! - válaszolt Gorman késlekedés nélkül az ég felé törő monstrumra emelve a poharát. - Ti holnap felszálltok az égbe, hogy elhozzátok nekünk a harmadik kiterjedést! És ez a forradalom az egészben, barátom!

* * *

William a székéhez szíjazva ült. Mellette a másodpilótája, Jacobson, hátul pedig Holloway, a hiperhajtómű működéséért felelős mérnök. Előtte egy számláló, melynek apró vörös betűi lassan, de biztosan kúsztak a nulla felé.

Három perc a startig. Három percig még magukkal érezhetik a bolygót.

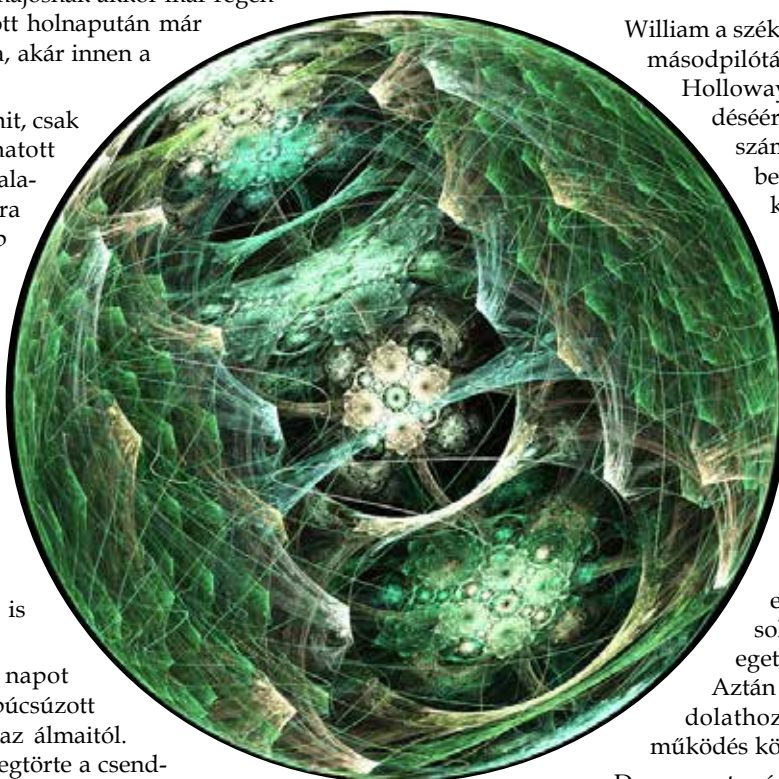
William idegenül érezte magát a jól ismert ülésben. Újoncként mindig azzal a gondolattal startolt, hogy milyen felfoghatatlanul sok alkatrészt is van alatta, és milyen kevésnek kell elromlania ahhoz, hogy ő soha többé ne lássa a kék eget, amely miatt pilóta lett.

Aztán lassan hozzászokott a gondolathoz, megismerte a hajót működés közben, és az érzés elmúlt.

De ez most más volt. Volt ott még valami.

Valami odalenn, ott lapult, szunnyadt a hajótest mélyében, mint valami sejtelmes titok, mint valami, a világból egy eszelős ollójával kivágott sötét tér, amely hozhat Kánaánt, ám hozhat halált és elképzelhetetlen szenvedést is azok számára, akik használni merik. Valahol odalenn lapult a Hiperhajtómű.

A számláló minden jele kikerekedett, elérkezett a T mínusz zéró. A hajtóművek feldübörögtek, megsúgva gigászi erejüket az utazók minden egyes sejtjének, és a több száz tonnás Hírvívő emelkedni kezdett. Tekintetek százai kísérték útját, amint a légkör egyre magasabb rétegeibe hasított, hogy végül - elérve az első kozmikus sebességet - elhagyja azt. A StarWay űrállomás RTP116 jelzéssel ellátott dokkolócsatornájának reteszei hangtalanul nyíltak szét a légüres térben, hogy útjára engedjék a hajót. A hiperhajtómű számára szükséges háromkomponensű üzemananyag két összetevőjét csak súlytalanságban lehetett előállítani - ezt tette a StarWay -, ám most, hogy minden együtt volt, már semmi sem állhatott a felfedező és a csillagok közé.

William és Jacobson csendben végezték a dolgukat. A másodpilóta betáplálta az új röppályát, a főpilóta pedig szignálta az adatokat. Aztán elindultak.

A következő úti cél a Földtől ötszázezer kilométerre lévő B pont volt - a StarWay volt ugyanis az A. Ezen a B ponton tervezték beindítani a hiperhajtóművet, távol minden égitesttől és gravitációs mezőtől, ha esetleg mégis elszámította volna magát a Zseni...

Két és fél nap telt el. A hajó a semmi közepén úszott, távol mindentől, ami emberi és embernek való. Gyomrában a törékeny emberi lények pedig már készülődtek.

William gondolatai közt egyszer csak Alex bukkant fel.

Nem találok majd odakinn semmit.

Megrázta a fejét - kicsit csak persze, nehogy elragadja a tehetetlenség a súlytalanságban - és Holloway-re nézett. A mérnök lázas munkában volt. Lehetett is, hiszen innentől kezdve jobbra övé volt a terep. Az űrhajósok szinte csak a fuvaros szerepét töltötték be. Holloway gombokat nyomogató, holografikus billentyűzeteken zongorázott, kimeredt szemekkel, lényegesen jelenlétével figyelt a megjelenő adatokra. Aztán mozdulatlaná vált, és lassan az űrhajósokra emelte a tekintetét.

- Uraim - mondta. - Nincs más hátra...

Összenéztek.

- Azt hiszem, jobb talán nem is mondani semmit - mondta végül halkán William. - Kapcsolja be!

A mérnök bekapcsolta. A következő pillanatban vakító fényesség töltötte be a fülkét. Azt hitték persze mindannyian, hogy az utazással járó fényjelenségnek szemtanúi.

Nem az volt. A mérnök nézett ki az ablakon elsőként, majd William és a másodpilóta. Az árnyékolt ablakokon túl a távolban - körülbelül kétszázmillió kilométernyire - egy vékony fénycsík ragyogott. Olyan hosszú volt, amilyen átmérőjű a Centauri kellett volna legyen ilyen távolságból...

- Mi lehet az? - mormogta a mérnök.

- A Centauri kell legyen - válaszolt a másodpilóta a főkonzolja nézve. - Csillagra jellemző sugárzást küld felénk...

- Na, de miért csík? - kérdezte William.

- Sejtlemem sincs - mondta Jacobson. - Talán a tér körülötünk még mindig nem a normális...

- Az kizárt! - rázta a fejét hevesen a mérnök. - Abba belehalnánk. Az átrendeződés időtartama csupán egy végtelenül szinguláns mikroszekundum!

- Akkor nem tudom - dobta vissza a labdát a másodpilóta. - Viszont a műszerek más érdekességét is jeleznek.

- Micsodát? - úszott mellé a levegőben William.

- Nyomást. A bal oldali szárnyvégnél.

- Nyomást? Milyen nyomást?

- Nem tudom - meredt rá Jacobson. - Nem mehettünk neki semminek, mert sérülésről szó sincs. Egyszerűen csak nyomást jeleznek az érzékelők.

- Fordítsd oda az orrkamerát, hátha látunk valamit! - mondta William, miközben az egyik ablakhoz úszott, ahonnan talán ráláthat a dolgokra. Minthogy azonban nem igazán sikerült a dolog, visszafordult az egyik életre kelő monitor felé. A képernyőn a távolról érkező fényben csillogó szárnyvég látszott, más azonban semmi. Ott, ahol a fém kihegyesedett, majd ívet formált, az anyag után csak a koromfekete semmi következett.

- Nincs ott semmi - szögezte le William.

- Vagy csak nem látjuk - mormogta Holloway.

- Kimegyek - határozott végül William.

- A szondák is... - kiáltott fel Jacobson, de William leintette.

- Tudod, hogy nem szeretem a szondákat - mondta. - Inkább megnézem magam.

- Kockázatos lehet - ellenkezett a másodpilóta.

William elmosolyodott.

- Az egész út sem volt rizikómentes - mondta. - Épp most ne tegyünk semmit a félelem miatt?

- Ez csak óvatosság - dűnnyögte Jacobson, de William ekkor már a hátsó raktérben húzta magára a szkafandert.

Csak a saját szívverését és lélegzetvételét hallotta, amint előrenyújtott karokkal úszott a szárnyvég felé a semmiben. A Centauri - vagyis a távoli csík - fénye megcsillant az UV-szűrős sisaküvegen, ahogy oldalra pillantott.

Vajon miért csík és nem kerekded?

A szárnyvég már csak néhány méternyire volt. Pár másodperc alatt elérte. Megfogta az anyagot, és megfeszítette a karjait, hogy lefékezze a mozgást. Ujjai hang nélkül simítottak végig a keramokarbid burkolaton, míg végül a széléhez értek, és...

...és nekiütköztek valaminek. William ereiben meghűlt a vér. Semmi nem volt ott! A kozmoszra jellemző, tökéletesen üres semmi. Ám ez a semmi mégsem engedte tovább az űrhajós kezét. Útját állta, mint valami fal.

William még egyszer megérintette. A tökéletesen szigetelt védőruhán át nem érzett, nem érezhetett semmit, ám valahogyan mégis olyan fura volt a fal tapintása. Mintha... mintha rezgett volna valahogyan. Ám ez a rezgés olyannyira finom volt, hogy William inkább a bensőjében, a fejében tudatosította, s nem a kezében.

Mi lehet ez?

- Minden rendben? - hangzott fel ekkor Jacobson hangja a sisakjában. A másodpilótát nyilván aggasztotta, hogy William nem mozdul odakinn.

- I-igen - válaszolt az. - Van itt valami, amihez hozzáértünk, olyan, mint egy fal, de nem tu...

És ekkor jött a felismerés. A felismerés, amit Alexnak hívtak. És az ő fia volt.

William izmai elernyedtek. Ha a Földön lett volna, a letaglózó érzéstől most biztosan leül a szárnyra. Így azonban csak lebegett, mindkét kezével a sisakján, mintha csak a homlokát fogná.

Jézus, Mária! Atyaúrsten!!

Agya minden egyes sejtje tiltakozott a felismerés ellen, amely azonban már gyökeret vert a fejében, és kérlelhetetlenül haladt a bizonyossággá válás felé.

William a Centaurira nézett. Hát ezért csík, és nem korong!

William újra megérintette a falat, miközben fia rajza jutott az eszébe, melyen a Föld egy fekete falú gömb belsejében lebegett, és amelyiken lámpák voltak a csillagok. Megrázó volt felismerni, hogy ujjai a világ végét tapintják.

Csend volt a kabinban. A három asztronauta maga elé meredt. William alig egy perce hallgatott el, és senkinek sem akaródzott megszólalni. Végül a mérnök körbehordozta tekintetét rajtuk.

- Szóval - mondta bátortalanul. - Akkor ennyi. Idehozott bennünket a hajtómű, mert nem tudtunk továbbmenni.

- Mert nincs tovább - bólintott William.

- Na, ne már! - csattant fel hirtelen Jacobson. - Mi az, hogy nincs tovább?! Valaminek kell lennie a falon túl is, parancsnok! Olyan nincs, hogy... - Itt befejezte. A többit talán már neki sem volt bátorsága kimondani.

- Tehát azt állítja - fordult Holloway a parancsnokhoz -, hogy mi most egy nagy gömb határához érkeztünk, és a Centauri csillagot azért látjuk csík alakúnak, mert az valójában egy lámpa a gömb felületén, amit mi majdnem oldalnézetből szemlélünk?

- Biztosan nem állíthatom - mondta William -, de ez az érzésem.

Jacobson felmordult és megrázta a fejét.

- Akkor gondolja, hogy ezek alapján a többi csillag is csak a díszlet része? - kérdezett ismét a mérnök. - Gondolja, hogy csak a mi Naprendszerünk a valódi? Vissza egyfajta továbbfejlesztett Ptolemaioszhoz?

William a fejét rázta.

- Nem tudom.

A mérnök keserűen elmosolyodott.

- Vagy nem meri tudni.

***

A konferenciaasztalt tizenhatan ülték körül. A tükörfényes, lakkozott fafelület közepén a néhai Columbia űrsikló, a Hírvivő és a Hiperhajtómű makettje díszelgett. Az égi utazás jelképei.

Az asztal körül a kiválasztott kevesek ültek. A NASA öt legfelsőbb vezetője, Gorman, William, Jacobson, Holloway, az Egyesült Államok elnöke és alelnöke és néhány tábornok, illetve elnöki tanácsadó.

A teremben csend volt. William keserűen tapasztalta, hogy kezdi megszokni a beszámolóit után beálló nyomasztó ürességet. Gormant kereste a tekintetével, de a férfi az asztal közepén álló maketteket bámulta meredten.

- A részletes jelentésemet megtalálhatják a kiosztott mappákban - törte meg a csendet William. - Többet nem tudok mondani. El akartam hozni a harmadik dimenziót, hogy letehessem önöknek erre az asztalra, de úgy tűnik, ami a harmadik dimenzióból megadatott számunkra, már ezen az asztalon van.

- Álljon meg a menet! - szólalt meg ekkor az elnök. - Ezzel semmi nem ért véget! Egyáltalán nem biztos, hogy a fal gömbként zárul körénk! További expedíciók fognak elmenni más irányokba is, és ha még be is bizonyosodik, hogy nincs kiút, lehet új cél a fal áttörése!

Néhányan helyeslően dűnnyögtek, Gorman azonban még mindig a maketteket nézte. William felállt.

- Az lehet, uram. De tisztelettel, nélkülem.

- Hogyhogy maga nélkül? - képedt el az elnök. - Csak úgy kiszáll? Erre rámege a karrierje!

- Az rá - hagyta jóvá William. - De én akkor is hazamegyek a fiamhoz és a feleségemhez. Mostantól minden nap hátralevő életem első napja. Ajánlom ugyanezt maguknak is.

Azzal kiment a teremből. Nyugodtan ment végig a napsütötte függőfolyosón, és a Hírvivő orrát nézte, mely kilógott a távoli szerelőhangárból. Tudta, soha többé nem jön vissza ide. Már nyugodt volt. Alex-ra gondolt, és arra, hogy leül mellé a szőnyegre, ha hazamegy, és a feleségét magához ölelve nézi majd, ahogyan rajzolgat mindenfélét. És már tudta.

***

A bírálóbizottság nyolctagú volt. A nyolcas számrendszert használták, hiszen ennyi ujj volt a kezeiken. A hallgató lerántotta a leplet.

Egy doboz volt. Az oldalához mindenféle kicsiny szerkezetek tapadtak, melyekből a hajszálnál vékonyabb csövek ezrei vezettek a belsejében súlytalanul lebegő sötét gömb felé. Az elnök jelt adott a szólásra, a tanonc pedig beszélni kezdett.

- Tisztelettel bemutatnám a szigorlati gyakorlati munkámat. A tegnap délután folyamán láttam hozzá az elkészítéséhez az egyetem laborjában. A munkamenet részletes leírását az Önök előtt heverő kristályok tartalmazzák.

- Vázolja fel röviden, kérem, miről is van szó! - utasította az egyik bíráló.

- Igenis. Nos, a biológiai labortól különleges engedéllyel kapott Élet Csírákat - melyeket szeretnék ezúton is megköszönni -, nanorobotok segítségével beültettem a táptalajba. Egy órával később a burjánzás ott tartott, hogy beültethettem az intelligenciátényezőket. Ezek után már minden folyt a maga útján külső beavatkozás nélkül is. A táptalajon mozgó és szaporodó kicsiny életformák spontán önszerveződésbe kezdtek, háborúkat vívtak, eredményeket értek el a rendkívül kezdetleges bár, de kimutatható intelligencia összes, általunk elismert aspektusában. Sőt, ami azt illeti, mintegy fél órával ezelőtt azt is felfedezték, hogy kicsiny világuk csupán a gömb határáig ér.

- És ez milyen hatással volt a társadalmukra? - hajolt előre az egyik vizsgabiztos.

- Semmilyen - hangzott a válasz. - Ami azt illeti, ezeknek a lényeknek van néhány furva vonása. Ezek közül az egyik az, hogy ami a felső vezetés tudomására jut, csak nagyon kivételes esetekben kerül megosztásra a többséggel. Az ő bioritmusuk szükségszerűen sokkal gyorsabb, mint a miénk, ezáltal az idejük is gyorsabban telik. Mostanra már a felfedezést tevők nokái is rég elporladtak, maga a felfedezés pedig egyelőre nem került át a köztudatba. Azóta megvívták harmadik világháborújukat, ami igencsak visszavetette a népességszaporulatot úgy, mint a technológiát. Valószínűleg néhány újabb órán át még nem lesz terítéken náluk a kérdés.

- Helyes - mondta a vizsgabiztos. - Áttanulmányozzuk az anyagot, és majd értesítjük az eredményről.

- Köszönöm - a hallgató nagyot sóhajtott. Ha átmegy a vizsgán, vizsgamunkáját egy évre kiteszik az egyetem valamelyik folyosójának valamelyik üvegszekrényébe. Ha nem...

...még ma megsemmisítik.

intergold

Megtörtént eset

Tizenhárom. Nem a legjobb szám. Életem sötét korszakát jelenti, ha években nézem. Akkoriban a szokásosnál is jobban bele voltam mélyedve önmagamba. Mindenféle vonalakat és áramlásokat képzeltem a térbe, figyeltem, hogyan tekerednek, vesznek el a messzeségben. Általában kéknek vagy zöldnek láttam ezeket. Többször zöldnek. Jobb szín. Sokkal jobban lekötöttek az általam elképzelt összefüggések, mint a valóság. De volt egy konkrét eset, amikor ebből bajom származott.

Busszal jártam iskolába: piros-fehér járgányok porbevonatban. Füstbe zsúfolt iparváros. Négy megálló, ennyit kellett mennem. A sulival szemközi, ahol hazafelé menet fel kellett szállnom, egy furcsa kis téren volt. A tér talán erős kifejezés a nagy büdös semmire, amit egyrészt az út határol a megállóval, másrészt a roskadozó drótkerítéssel lezárt gyárudvar, ahonnan rozsdásodó sín pár húzódik egy beton alagútba. A megálló mellett egymáshoz tapadva három bódé állt. Hatszögletűek voltak, beton alapokon, mindenféle leleményességet mellőzve. Az egyikben filmkölszönző működött, a másikban virágbolt. A harmadikra nem emlékszem. Talán üresen állt.

Nem kötött le egyik kirakat sem. Sokkal inkább az alagút melletti két anyagkupac. Feltehetőleg maradék aszfalt volt az egyik, a másik meg valami sóderféleség. Mindkettő keményre kötve. Majdnem olyan magas kupacok voltak, mint én. Az alagúthoz nem mertem közel menni. Nem is volt ajánlatos (ki tudja, kik rejtőznek benne). De a két jókora halom még biztonságos volt, így azokat szemléltem, míg vártam a 3/B járatot. Húszpercenként járt, volt még időm. Megálltam a sötétebb rakás előtt, és néztem a repedésekből kibontakozó mintázatok. Közben járt az agyam, egyre jobban belemélyedtem. Hogy milyen gondolatok forogtak a fejemben, már nem emlékszem. Bosszantó, hogy ezeket elfelejti az ember...

Egyszer csak hangos zúgással elhúzott az úton a buszom. Hitetlenül pislogtam a hátsó ablakba biggyesztett „hárombét”

tablára. Nem bántam, folytattam az eszmefuttatást. Másodjára már korábban észrevettem a buszt, és elkezdtem rohanni, de így is lekéstem. Gondoltam, akkor ott maradok a megállóban, de ahogy kezdtek gyülekezni az emberek, úgy kezdtem kényelmetlenül érezni magam, és inkább visszamentem. Az építési törmelék mintázatai lassan egy szürreális világot teremtettek körülöttem. Azóta is sokszor álmodom azzal a hellyel; nem úgy néz ki soha, mint a valóságban. Bár már csak az emlékeimben él, melyek talán összemósódtak a képzeletemmel.

Bevásárlóközpontot építettek a területre, a gyár helyén autószalonn van. Modern kor.

Közben kitaláltam, hogy a buszhoz menet számolnom kell a lépéseimet. Mert nem mindegy, hogy hány lépésből érem el. Nem is sikerült egyszer sem. Emiatt is többet lekéstem, úgy 5-6-ot. Közben kezdett sötétedni. A gyerekek már mind otthon voltak, a megállót csak a munkából hazavánszorgó felnőttek töltötték meg. A látvány, a hangulat visszaüszött.

A homály növekedtével a két halom is rejtélyesebb lett. Kicsit távolabbról figyeltem őket, összességében gyűjtve az impressziókat. Szüleim kétségbeesett, dühös hangja törte darabokra kacifántos világomat. Nem értettem, miért voltak annyira kiborulva. Rávilágítottak: órák óta nem mentem haza, az iskolában semmit nem tudtak rólam azon kívül, hogy tanítás után elindultam. A kérdésre, hogy hol voltam, mit csináltam, az igazat mondtam: itt kószáltam, elgondolkodtam, és mindig lekéstem a buszt.

Beszálltam a jó öreg Skodába. Hazafelé még párszor feltették nekem ezt a kérdéssort. Hiába bizonygattam. Mindig is normális gyereknek akartak hinni: nyilván a mai napig azt gondolják, hogy valami kamasz hülyeséget csináltam, amit nem merek bevallani.

Letta

Posliininukke uusi

Sokáig azt gondolta, hogy arra kárhoztatta sorsa, hogy állandó fojtott némaságban, mozdulatlanul túrje fájdalmát és szenvedését. Élettelenné tűnt, csupán szeme csillogása és néhány könnyecskéje árulhatta volna el az érdeklődőknek, hogy neki igenis vannak érzései, melyeket egy rideg, kemény maszk mögé kellett rejtene, más választása nem lévén. Igen, megtudhatták volna, ha lett volna bárki is, aki kíváncsi rá, de minden várakozása és reménye szertefoszlanl látszott, hisz még csak közelébe sem szeretett volna kerülni senki.

Egy antik, bordószínű szekrény korhadó polcán foglalt helyet, ahonnan minden szorgos eseményt láthatott, ami körülötte zajlott. Néha félt, néha nyugodt volt, de minduntalan ott motoszkált fejében a kétségbeesés és a szeretet iránti vágy.

Nem volt már új darab. Néhány éve odakerült, és azóta várakozik. Hogy mire vár? A csodára, melyről már-már teljesen lemondott. Eleinte azt gondolta, hogy szép, boldog élete lesz új családjával, hisz szinte állandóan vele foglalkoztak, aztán végül az újdonság hatásának elillanásával, félretették, majd az idő múlása minden akarata ellenére reményvesztette tette.

Kívülről keménynek tűnik, ám legbelsőbb, legrejtettebb részei puhábbak a legfinomabb selyemnél is. Nem bánja ezt, hiszen talán így kevésbé látszik törékenynek, bár néha pont arra vágyott, hogy végre valaki felfigyeljen érzékenységére, és megkapja azt a keveset, amire vágyott.

De egy csendesnek és nyugodtnak tűnő pillanatban minden megváltozott. Hangos kiabálást hallott, melytől megrettent, ám jóformán semmit sem értett az egészből. Aztán hirtelen... mint egy gyors villanás, olyan hévvel látott egy kezét az öreg bútor felé közeledni, melyen oly' régóta helyet foglalt. Megjijedt, azonban nagyon örült, hogy valaki végre őt is észreveszi. A felé közelítő óriási tenyér megragadta fejénél fogva, s oly' erősen szorította meg, hogy szinte kibírhatatlan fájdalmat kezdett érezni, majd bizonyára meggondolatlanul, de nagyon erőteljesen a föld felé taszította, majd a kívülről keménynek tűnő, ám roppant törékeny porcelánbaba mindenféle további fájdalom nélkül darabokban hevert az óriási szekrény előtt...

Josefette

Nosztalgikus történetek - A farkas

Akkoriban volt egy Fülöp nevezetű fekete, nagyon buta és nagyon engedelmes labradorszerű kutyám, aki rendszeresen elkísért az útjaimon. Testőrként. Na, nem mintha lett volna annyi helyzetfelismerő képessége, hogy ténylegesen megvédjen, viszont elég nagy volt és elég fekete ahhoz, hogy ne is kelljen kipróbálnunk a védelmező ösztöneit.

Ezen a délutánon is együtt jártuk a külvárost, ahol akkoriban laktunk. Pontosabban már hazafelé tartottunk a főút mellett. Mellettünk autók húztak el sűrűn és gyorsan, én pedig fél szemmel a kutyát lestem, nehogy eléjük bóklasszon véletlenül. Mondom, nem volt egy észlény.

Látom ám egyszer csak, hogy megmerevednek a léptei, és felborzolódik a farka előtt a szőr. Aha, kankutyát lát (vagy szagol), és verekedni óhajt. Meg, ahogy azt a kutyicka elképzeleli!

- Fülöp! Igazodj! - parancsoltam rá. Természetesen azonnal engedelmeskedett, noha szinte suttogtam. Volt valami feszültség az alkonyra hajló délutánban, ami lefojtotta a hangom.

Meggyőződtem róla, hogy biztonságban van-e. Abban volt, szinte megkönnyebbülten tartotta a lépést előírásosan, a bal térdem mellett. Azután körülnéztem. Előttünk Fülöpnél kicsit nagyobb, vékony, hosszúlábú, szürke állat ügetett. Gazdi sehol. Valamelyik mellékutcából jöhetett ki, vagy ki tudja, honnan teleportált elénk. Eddig nem volt ott. Nem vett miket észre. Vagy legalábbis nem mutatta.

Furcsán mozgott, és az arányai sem voltak igazán kutyaszerűek. Valahogy „keményebbnek” is tűnt. Sötétedett.

A fejemben kavargtak a képek: kutyafajták fotói, és fantasztikus olvasmányélmények. Történetek a kelta Napok Partjáról, a Kapuk Öreiről...

Farkas!

Az állat előttem nem kutya, hanem farkas.

Ekkor, mintha csak igazolni akart volna, elfordult.

(- Fülöp! Állj!)

Most az oldalát mutatta felénk. Igen, semmi kétség, a feje, a lábai, a merevsége, a vékonya, a farka íve. Farkas. Rám nézett. Csak egy pillanatra. Sárga volt a szeme, mint a macskának. Független lény szeme. Felmérte, hogy nem bántom. Egy mozdulat, és eltűnt a mellékutcában. Fáy utca - ellenőriztem gépiesen.

Leszállt a sötét, a Napok Partja véget ért.

(- Fülöp! Mehetsz!)

Mire hazaértünk, már nem is remegtem. Sőt, azt is megbeszéltem magammal, hogy túl sokat olvasok, mindenfélét képzelődöm tőle. Persze, hogy csak egy kutyát láttam. Egy sovány kóbor ebet. Semmi más.

Bekapcsoltam a rádiót:

„Az állatkertből délután megszökött farkast néhány perce fogták el a XIII. kerületi Fáy utcában...”

Leültem. Felálltam. Csináltam magamnak egy teát. Szíverősítőül. Így utólag.

Kévirág

Jelmeztelen

A patkányarcú démon megrázta fejét, és a lányra mosolygott.

- Jaj, bocs! - mondta a lány, és zavartan pislogott. - Összekevertelek valakivel...

- Semmi baj - felelt a démon. - Nekem jól esett, hogy egy pillanatig azt gondoltad rólam, hogy én vagyok a... Kinek is hittél?

- Azt hittem, hogy a párom vagy - mondta kicsit pironkodva a lány. - Nem akarta elárulni, hogy milyen jelmezben lesz. Azt mondta, hogy találjam ki, én meg jól mellétrafáltam. De nagyon hasonlítasz rá... Amúgy nem szoktam idegeneket letámadni...

- Nem éltem meg támadásnak ezt az ölelést - mosolygott tovább a démon. - Sőt! Mint mondtam: határozottan jól esett. Az az igazság, hogy meglehetősen ritkán esik meg velem, hogy egy csinos, ifjú hölgy önszántából átöleljen. Ha azt mondanám, hogy ezerévente egyszer, akkor is sokat mondanék.

A lány megfélelmezve korábbi zavaráról, kíváncsian fürkészte a patkányarcot.

- Most komolyan beszélsz?

- Én mindig komolyan beszélek.

- Kerülnek a nők?

- Bizony, jól értetted, pontosan erről van szó: kerülnek a nők.

- De miért? Szerintem egész normális ember vagyok... - csodálkozott a lány.

- Démon - helyesbített szelíden a másik.

- Persze! Majd' elfelejtettem! - kacagott fel a lány. Majd makacsabbik oldalát is megmutatva, újra kérdezett: - Szóval, miért?

- Csak nézz rám! Ijesztő, csúf, patkányarc néz vissza rád. Kinek tetszene egy ilyen pofa? Aki csak meglát, borzadva fordul el tőlem.

- Még szerencse, hogy nem ezt az arcot viseled minden nap... - próbálkozott a lány.

- Valóban, bizonyos bolygó-együttállások alkalmával, nagyjából ezerévente akad egy-egy nap, amikor nekem is emberibb külsőm van.

A lány ismét nagyot nevetett.

- Hát, vicces fazon vagy, az biztos, de tényleg nem értem, hogy mi bajuk lehet veled a nőknek...

- A démonok sosem voltak népszerűek.

- Na, bumm! Látom, ragaszkodsz a szerepedhez...

- Ó, dehogy! Bár megszabadulhatnék tőle! Ha tudnád, hogy mennyire vágyom rá, és mennyi mindent megtettem már ezért! A Nap felszínén fénné égettem magam, a Föld mélyén olajjá préselődtem, a vízzel egygyé válva atomjaimra szaggattam magam és zuhatagként hulltam alá a legmagasabb hegy csúcsáról, hogy ismét egyesüljenek darabjaim, majd a legvadabb széllel rohantam újra és újra körbe a világot, egyre tébolyultabb iramban, a végén már olyan sebesen, hogy önmagamot utolérve a létből is kiléptem a nemlétebe dermedve, de hiába...

- Te dilis vagy - legyintett rá a lány, és odébbállt.

- Biztosan... - felelt a patkányarcú démon csendesen, és eltűnt.

juditti

A jótevő

Bécs, 1910.

Elgondolkodva ballagtam a tömegtől zsbongó utcán. A főtér mesés szép volt, mint mindig. Persze ez engem egy cseppet sem érdekelt. Rengetegen lézengtek körülöttem, de szinte észre sem vettem semmit a külvilágból. Minden gondolatomat a feleségemmel való vitatkozásunk emléke foglalta el. Bár vitatkozásnak nehezen lehetne nevezni, inkább hisztéria volt. Legalábbis az ő részéről.

Amikor először találkoztunk, Éva valósággal oda volt értem. Többször elmondta, hogy még sosem látott ilyen jólelkű férfit. Ebben feltehetően igaza lehetett, mivel nehezen mentem úgy el egy kéregető koldus mellett, hogy ne adtam volna neki némi aprót. Pedig koldus épp elég volt sajnós. Évát tüstént megfogta az együttérzés, amit az emberek felé tanúsítottam. Azt mondta, szükség van erre ebben a gonosz korban. Úgy éreztem, őszinte volt hozzám. De azóta valami mégis nagyon megváltozott. Nem csak a világban, hanem köztünk is.

Nem értem a nőket. Sosem értettem igazán. Ha tudta, kihez megy hozzá, akkor most miért vádol? A baj akkor kezdődött, amikor hazavittem egy kóbor macskát. Egyszerűen utánam szegődött az úton, és fura módon egyáltalán nem tartott tőlem. Talán megérezte, milyen ember vagyok. Haza kellett vinnem! Nem hagyhattam étlen-szomjan kóborolni az utcán! Ráadásul olyan aranyos volt. Fekete bundáját fehér foltok tarkították a mellkasánál. Mintha divatos ruhát viselt volna. A tappancsai is fehérek voltak.

Amikor hazamentem vele, azt hittem, a párom örülni fog. Óriásit tévedtem! Kiderült, hogy utálja a macskákat. Ha csak meglát egyet, a szívroham kerülgeti. Pedig olyan aranyosak! Egyszerűen képtelen voltam megérteni, mi a baja Cirmivel - mivel így neveztem el a kis drágát.

Akkor volt az első veszekedésünk. Aztán a macska miatt egyre gyakrabban kaptunk össze. Éva szerint bolhás volt, hullatta a szőrét, és bepisilt a lakásba. El akarta paterolni a háztól, de fura módon minél inkább erősködött, annál nagyobb ellenállást váltott ki belőlem. Ártott neki az a szerencsétlen állat?

Kezdtem kicsit megharagudni az asszonyra. Később néhány barátomnak pénzt adtam kölcsön, de késve adták meg. Na jó... meg sem adták. Persze ez sem tetszett a nőnek. Én viszont meg tudtam érteni Hansékat, hiszen nagyon szegények voltak. Mi örülhettünk, mert sohasem éhezünk még! Hálásak lehetnének érte!

Aztán volt még néhány eset... a leginkább anyagi jellegűek, bár előfordult olyan is, amikor nem voltam elég határozott a munkahelyi előmenetelemmel kapcsolatban. Éva egyre többet veszekedett rám.

És egyszer csak azon kaptam magamat, hogy szabályosan meggyűlöltem őt. Hogy lehet valaki ennyire anyagi és érzéketlen? Jó, jó, megesett néhány kemény dolog a világban, igen... de attól még megmaradhatunk embernek! Minden erőmmel azon voltam, hogy akkor is jólelkű maradjak, ha összeomlik akár minden körülöttem. Ebből pedig nem engedtem. Mert az nem lett volna helyes!

Később egyik ismerősünknek meghalt az édesapja és teljesen elkeseredett a szerencsétlen. Én voltam a támasza a nehéz

időkben. Még a temetésre se volt pénze. Kölcsönadtam neki. Elég sokat. A párom baleknak nevezett. Néhány tényér kíséretében azt vágta a fejemhez, hogy az ilyen naiv ügyefogyottakat mindig megtalálják a gazemberek. Mert vonzza őket! Válni akart.

A lelkére beszéltem, de tudtam, hogy nekem van igazam. Nem lehet mindenki romlott! Ebből a világból a leginkább a szeretet és az együttérzés hiányzik. Abból kellene minél több, és sokkal boldogabb lenne mindenki.

Segíteni kell a bajban, hisz azért vagyunk emberek!

Két nap múlva találkoztam az ismerősöm apjával. Nem is halt meg. Amikor kigúvadt szemekkel kérdőre vontam, csodálkozott, mivel nem tudott róla, hogy a hullaházban fekszik. Az egészet a fia találhatta ki, hogy pénzt csaljon ki tőlem. Kihasználta a jóindulatomat. Pedig már készültem a temetésre.

Egy világ omlott össze bennem! Na, nem azért, mert élt az öreg, ne értsenek félre... hanem az emberi képzettség miatt keseredtem el! Ahogy potyogtak a könnyei annak a csalónak! Talán mégis Évának volt igaza? Egy balek lennék, akit a romlott alakok csak kihasználnak?

Feldúltan sétáltam az utcán. Az egész addigi világképem meginogni látszott. De tudtam, engem nem ragadhat el a gyűlölet! Ez egy próbatétel. Istennek még tervei vannak velem.

Váratlanul hangos csődület terelte el a figyelmemet a gyöttrő gondolataimról. Valaki rosszul lett. Odasiettem rögvest, és egy vékony fiatalembert láttam a földön heverni egy festőállvány mellett. Mellé guggoltam, aztán leellenőriztem a pulzusát és a légzését. Az emberek körülöttem összevissza magyaráztak. Nem törődtem velük. Sajnos az idegennek már nem vert a szíve. Szerencsére megtanultam az újraélesztés fogásait. Szívmasszázst alkalmaztam és mesterséges légzést.

Körülbelül két perces drámai küzdelem után a fiatal férfi magához tért!

Hihetetlen boldogságot éreztem, valóságos eufóriát. Megmentettem egy életet! Ez egy égi jel volt! Nem lehetett más. Épp a legjobbkor. Isten megmutatta nekem a helyes irányt. Semmi sem igaz, amit a fejemhez vágott az a... gonosz nő! Tudtam végre, hogy jó úton járok! Éreztem!

Kicsit ugyan elbizonytalanodtam nemrég, de már biztos voltam benne, hogy mégsem vagyok balek, aki csak a gazembereket vonzza magához. Megéri rendesnek lenni!

A sorsnak bizony céljai vannak velem. Ezért érdemes volt megszületnem, mert egy élet megmentésével egy egész világot mentettem meg. És ez több annál, amit a legtöbben elmondhatnak magukról. A fiatalember hálás volt nekem, és mosolyogva köszönte meg a szakszerű segítségemet. Elmondta, hogy nagyon hálás, mert neki még hatalmas feladatai vannak a jövőben. Öröm és büszkeség öntötte el a mellkasomat.

- Megkérdezhetem a nevét? - lelkendeztem. - Tudni szeretném, hogy kire emlékezek még nagypapa koromban is!

Elégedetten bólintott, miközben egy határozott mozdulattal megrázta a kezemet.

- Adolf Hitler vagyok.

Norton

Titok a kő mögött

A reggeli zápor utolsó cseppjét is felitta a sziklás fennsík talaja, mire Amer elérte az őrhelyet. Ahogy a bőrig ázott reggeli váltásra nézett, hálát adott az őrkapitánynak, hogy az előző nap után az esti szolgálatra osztotta be. Mivel nyár elején jártak, ezért később sötétedett, így láthatta, hogy mostani társa, a nagydarab Erik, a város felől idevezető úton szaladt, talán éppen a legújabb szeretője ágyából.

- Megéri a pénzt ez a fajankó! - mordult fel a két ázott ór egyike, miután fogadta Amer üdvözlését.

- Ja... - hagyta jóvá társa. - Mivel te már itt vagy, átadjuk az őrséget! - tette még hozzá, és választ sem várva elindult.

- Ég áldjon, kölyök! - szólt az előző ór, és ő is útnak indult.

Bár Amer ismerte a szabályt - „az őrhely csak a teljes váltás megérkezésekor adható át” -, de nem szólt, csak motyogott valamit válaszul, elvégre csak két hete van a városban, és abból is csupán ez a második napja az őrség kötelékében.

Amíg várakozott társára, a váratlan szerencséjén elmélkedett. Két hete még üldözött gazemberként érkezett ebbe a számára ismeretlen városba - fiatal kora ellenére több helyen is keresték kisebb lopások miatt -, de itt befogadták. Sőt, az őrség tagjai közé is felvették egy félreértés ellenére - vagy talán éppen amiatt. Történt ugyanis, hogy elhitték neki, hogy azt az erszényt nem lopta attól a nemesembertől, hanem megtalálta, és éppen vissza akarta adni tulajdonosának. Kapott hát ruhát, ételt, szállást és még zsoldot is. A munkája pedig kifejezetten könnyűnek ígérkezett. Ezt az ősi, sziklába vájt szentélyt kellett őriznie.

Már előző nap körbejárta a helyet, az idejéből kitelt. A szentély a városkaputól húsz perc gyaloglásra volt egy sziklás fennsík szélén, a város felől egy meredek kaptató, a másik oldalról pedig egy mély meredély határolta. A szakadék szélén egy öreg bükkfa állt, szívós gyökereivel a köves talajba kapaszkodva, míg a szentély nagy kőajtájához bokroktól övezett széles út vezetett.

A súlyos ajtó négy méter magas és vagy három széles lehetett, felső részén a nap és a hold szimbólumaival, alant pedig számos ismeretlen rúnával és ábrával, melyek valamely elfeledett vagy ősi nyelv írásjelei lehettek. Szakértő szeme nem fedezett fel viszont rajta se zárat, se reteszt, se semmilyen rejtett nyitómechanizmusra utaló jelet. Tegnap társa sem tudott róla, hogy valaha is kinyitották volna.

- A parancs az, hogy őrizzük - mondta az szigorúan -, tehát eztet is tesszük! Ne kérdezősködj annyit!

Ráhagyta. De a kíváncsisága nem engedte, hogy rá ne kérdezzek a dologra ma reggel a kapitánynál. Maga is meglepődött, hogy választ kapott kérdéseire.

- Régi történet - kezdte a kapitány -, egyszer élt itt egy nagy harcos, Serebak, számos hadjárat veteránja, akin erőt vett a hatalomvágy. A legenda szerint sebezhetetlen volt, amit egy amulett biztosított számára, ami pedig egy hatalmas, bűvös kristályból nyerte az erejét. A környék nemesei képtelenek voltak megállítani, a fegyverek nem okoztak sérülést neki, még a mérgek és más alattomos praktikák sem hatottak rá, így sorra behódoltak neki. Serebak ekkor egy szentély kivájására utasította őket egy közeli sziklafalba, ahová később a varázslatos kristályát elhelyezte. A szentélye belsejét csapdákkal tette halálossá és egy titkos zárral felszerelt kőajtóval zárta le. Ez lett végül a veszte is. A nemesek felfogadtak egy varázstudót, aki egy erős varázslattal rázárta ezt az ajtót, Serebak pedig egész egyszerűen éhen halt.

- És mi lett az amulettjével? - kérdezte Amer felvillanyozva.

- A mágikus pecsét idővel eloszlott, és többen megpróbálták megszerezni azt, de a csapdák kifogtak rajtuk. Ezenkívül a nemesek is felismerték, hogy túl nagy hatalomra tenne szert a megszerzője, akiből csupán egy újabb Serebak válna, ezért fővesztés terhe mellett megtiltották a szentélybe való belépést. Az ajtó kinyitásának módját ismerők viszont azóta már mind kihaltak, ezért csak két őrt állítunk mostanság elé.

- És mit tegyünk, ha valaki mégis be akar menni? - firtatta Amer. - Nem hiszem, hogy ketten meg tudnánk állítani...

- Az örök dolga ilyenkor az, hogy a sziklatetón lévő haranggal jelezenek a városnak - nyugtatta meg a kapitány. - Semmiképpen nem a harc.

A merengéséből egy erős hátbá veregetés riasztotta fel. Erik - a tett elkövetője - jót derült a riadalmán. Ruhája mélyéről egy fényes flaskát vett elő. Amernek egy pillantás is elég volt, hogy felismerje: ez a flaska bizony értékes! Ezüstből készült, és mesterialdól dolgozott mintáit sok év és számtalan kéz érintése csiszolta finommá. Már nyúlt volna érte, de valami visszatartotta.

- Húzd meg, öcsém! - kínálta Erik.

- De hát őrségben vagyunk... - hebegte az ifjú.

Eddigi munkái során - már amikor az élet dolgozni kényszerítette - nevetve elfogadta volna az ajánlatot, de most úgy érezte, végre kiléphet a bűn árnyékából és „valaki” lehet. Másrésztől viszont igen jól esett volna egy korty ital, ezen felül pedig közelebb is kerülhetett volna társához.

- Ne törődj te azzal, erre a madár se jár! - ezzel Erik a kezébe nyomta a flaskát.

Amer pár szívdobbanásnyi ideig tétovázott, majd meghúzta. Az aromás ital kellemesen melengette belsőjét. Egy pillanatra elbódult. Mikor felocsúdott, rájött, hogy az bizony több volt egy pillanatnál, legalább fél órával. Kezdett sötétedni, a nagy bükkfa árnyéka már a kőkapura vetült... ami kissé nyitva állt!

Körbenézett. Eriknek nyomát sem látta. Körbeszaladt. Schol senki. Kezdett pánikhangulat eluralkodni rajta.

- Igen! Igen, a harang! - gyúlt fény az agyában.

Odafutott az ajtó mellett lógó vastag kötélhez, melynek másik vége fent a magasban, a sziklafalon lévő haranghoz volt erősítve. Megrántotta. A harang nem szólalt meg, viszont érezte, hogy a kötélen enged, amint leoldódott arról. Földhöz csapta a kezében lévő, immár haszontalan kötélvéget.

- Mit is tegyek? Mit is tegyek? - morfondírozott magában, majd a pánik helyét lassan furcsa izgatottság vette át.

Kivonta kardját és elindult az ajtó felé. Benézett. Rövid lépcsősor után egy nagy terem sejlett fel előtte, melyet imbolygó olajmécsesek fénye és valami különös, halvány, zöldes derengés világított meg. Óvatosan elindult lefelé a lépcsőn, a levegő szokatlanul száraz volt, legalábbis a természetes barlangokhoz viszonyítva. A folyosó falai egyenesen voltak kimunkálva, de a simára csiszolásukkal nem sokat vesződtek. Lehajolva a halvány fényben is ki tudta venni, hogy a porban számos különböző lábnyom keveredett, viszont igazán frissnek egyik sem tűnt. Felegyenesedett, majd ezen a tényen tűnődve tovább indult. A lépcsősor alján egy test feküdt, valószínűleg elég régóta lehetett már ott, mivel teste teljesen mumifikálódott. Az aszott testen az őrség egyenruhája volt, melyen egy nagy vágás látszott - talán ennek okozója volt felelős a haláláért.

- Ez egy csapda! – futott át a fején, amikor meglátta, hogy az utolsó lépcsőfokot nem a sziklából faragták ki, mint a többi, hanem utólag illesztették oda.

Aki egy kicsit is jártas a „szakmában” – mosolyodott el magában –, azt nem lehet törbe csalni ilyen egyszerű trükkal. Átlépte hát a fokot és feltárult előtte a szentély belseje.

Elámult. Egy félhomályos, nagy terembe ért, melynek falait hasonló írásjelek és hieroglifák borították, mint amit az ajtón is látott. Tekintetét azonnal a terem végén álló emelvényen trónoló halványzöld fényben pislákoló, emberfej nagyságú kristály vonta magára. Izgatottsága fokozódott, szíve hevesen vert, torka összeszorult. Megbabonázva elindult előre, majd hirtelen valami recscent a talpa alatt. Lenézett, és látta, hogy egy aszott hulla kezére lépett rá. Ljedten hátraugrott. A lila köd eloszlott szemei előtt. Nem csak egy test hevert a teremben, hanem még legalább harminc, mind különböző pózban és helyen. Amer átkozta magát óvatlansága miatt, szinte már nem is csodálkozott azon, hogy egy egyszerű csapda oly könnyen megölte az egyik elődjét.

Alaposabban körülmélt. A falak mentén több kisebb oltár sorakozott, rajtuk talán az egykorvolt áldozati felajánlások maradványai. Felettük a falba mélyesztett kis fülékben mécsesek égtek.

- Ez a Serebak nem csak hataloméhes, de igazi pogány is volt... - állapította meg magában Amer.

A mécseseket jobban megnézve rájött, hogy azok nem olajtól, hanem valamiféle mágiától lobognak, sem füstöt, sem pedig hőt nem bocsátanak ki magukból. Magához vette az egyiket, hogy alaposabban megvizsgálhassa a környezetét. Először a csapdákkal kezdte, melyekből talált is jó pár különböző fajtát, de mindegyik jellemzően elég egyszerű volt. Ezután a kristályt vizsgálta meg. Csodálatosnak találta, bár értékét nem az anyaga, hanem mágikus volta adta.

- Az amulett nélkül haszontalan! – mondta mérgesen maga elé.

A testek átvizsgálásához fogott. Majdnem mind valamiféle egyenruhát viselt, jellemzően a város címerével díszítve, némelyik hasonlított az övére. Az amulettet nem, csak kisebb értékű tárgyakat és különféle fegyvereket talált. Látszatra mindegyikkel valamelyik csapda végzett. Egyszer csak szeme az egyik sarokban lévő páncélkupacon állapodott meg, eddig észre sem vette az odatámasztott mellvért réseiből kiszűrődő halvány, zöldes ragyogást.

Amint közelebb ért, megállapította, hogy ez bizony egy lovag maradványa, aki bizonyosan több száz éve itt nyugszik. Az aszott nyakon, a ruhafoszlányok között egy aranylánc csilant meg, melynek vége a páncél alá lógott, és valószínűleg az tartotta azt a valamit, ami a fényt kibocsátotta.

- Ez minden bizonnyal Serebak – gyúlt fény elméjében.

A láncot leakasztotta a fonyadt nyakról.

- Igen! Ez az! – kurjantott örömeiben, ahogy a mívesen kidolgozott amulettre tekintett, melynek arany foglalatába egy zöldesen pislákoló smaragd szikrázott.

- Azonnal tedd le! – szólalt meg a háta mögül Erik.

Amer összereszt, mint a kisgyerek, akit csínytevésen kaptak. Megperdült és a kardjáért kapott. Éppen időben emelte fel fegyverét, hogy kivédje társa csapását.

- Tudtam, hogy átjutsz a csapdákon és megszerzed nekem! – mondta Erik izgatott hangon. – Most pedig add ide, vagy végzek veled!

- Soha! – vágta rá amaz dühösen, és gyorsan egy kézzel a nyakába akasztotta a láncot.

A nagydarab ember egy vágás indított elterelésképpen, majd erősen gyomron rúgta Amert, aki ettől a földre került.

- Most meghalsz! – ordította Erik és védtelen áldozata torkába döfött.

A pengéje valami oknál fogva célt tévesztett, vége szikrát vetve koppant a kövön. A pillanatnyi meglepődését kihasználva Amer kirúgta alóla a lábát, és az elterülő alak oldalába öklözött szabad kezével. Mindketten felpattantak és farkasszemet néztek egymással. Az ifjú érezte, hogy életét nem a szerencséjének köszönheti, ezzel egy időben valami belső tűz is kezdett feléledni benne.

- Nálam az amulett! Nem bírsz megsebezni! – kiáltotta szikrázó szemekkel, ami szólt egyben támadójának és saját magának is.

- Ha nem lehet az enyém, akkor senkié sem lesz! – ordított vissza vörös arccal Erik és sarkon fordulva rohanni kezdett.

A nagy kristályt vette célba, hogy ezer darabra törje. Mielőtt azonban elérhette volna az emelvényt, Amer a sarokban álló mellvértet a térdhajlatába dobta, amitől a nagy ember felbukott és fejét beverve elterült a földön.

Amer közé és a kő közé állt. Volt társa nem adta fel, kardmarkolatával a padló egy bizonyos pontjára csapott. Egy kattanás hallatszott, majd a kilőtt nyílvevesszők jellegzetes hangja. Az ifjú összereszt, amint szinte a zsigereiben érezte a felé közeledő halált. De félelme alaptalannak bizonyult. Az őt eltaláló 4-5 lövedék ártalmatlanul pattant le testéről. Az eddigi sejtés bizonyossággá vált benne, most már azt érezte, amit elképzelése szerint Serebak is érezhetett hajdanán.

- Nos, Erik, hódolj be vagy meghalsz! – mondta dölyfösen. - Sőt, mindenkit elpusztítok, aki nem ezt teszi! – tette még hozzá nyomatékképpen.

A nagydarab ör eldobta kardját, és fél térdre kászálódott előtte. Amikor megszólalt, hangja alázatosan csengett:

- Ó, nagy Úr! Fogadd el felajánlásunk! Kíméld meg nyomorult életünk és védelmezd meg városunk! Ó, nagy úr! Kérünk!

Ekkor Erik valahonnan egy ládikát vett elő, mielőtt Amer bármit is tehetett volna, és annak tartalmát az ifjú lábai elé öntötte. A ládika nem valami furmányos csel eszköze volt, hanem szikrázó drágakövek és aranyérmék tároló helye. Amer lehajolt és belemarkolt a kincsekbe, majd amint felállt, pár drágaság hullott szikrázva és csengve a padlóra ujjai közül.

- Igen! Elfogadom! – kiáltotta az ifjú. – Igen! Az enyém lesz minden! Senki sem állíthat meg! Már érzem is a kristály erejét!

A kő az ifjú mögött vakítóan felragyogott - Eriknek el kellett takarnia a szemét -, majd lassan minden sötétségbe borult.

Amer kilépett a résnyire nyitott kőajtón. A hajnal aranyos sugarai végigsimítottak arcán. Hirtelen négy feketébe öltözött alak jelent meg a közelében félkör alakzatban, kezükben felajzott nyílpuskákkal. Amer a gonosz kinézetű, fogazott nyílhegyekre pillantott, melyekről biztosan tudta, hogy gyorsan ölé méreggel preparáltak.

Felemelte öklöbe szorított kezét, majd széttárta ujjait. A négy alak tisztán látta a tenyerén lévő furcsa jeleket, melyek most halványan felizzottak. Leengedték fegyvereiket. Amer hátat fordított nekik, és megérintett egymásután ötöt az ajtót borító különös ábrákból. Az ajtó bezárult. Mire visszafordult, hirtelen jött látogatóinak nyoma sem volt.

Fáradt volt. Sok mindent el kellett intéznie, mielőtt kijöhetett volna. Be kellett élesítenie az elsült csapdákat, elvonszolnia az összezsúrt testet egy jónak tűnő helyre – még bele is szűrt pár nyílvevőt a hitelesség kedvéért, mintha egy csapda ölte volna meg –, majd pedig össze kellett gyűjtenie a ládikába a földön heverő kincseket. Már csak egy dolga maradt...

A nem messze lévő sziklaperechez sétált, ahol a nagy bükkfa állt. Egy, az őrség egyenruháját viselő alak ült a tövében egy kövön, háttal neki. Megérintette a vállát. Az alak fel pattant és kardjához kapott, elejtve a kezében lévő tárgyat, de mikor megfordult, egy mély sóhaj tört fel belőle.

- A frászt hozod rám! - lehajolt az ezüst flaskaért. - Bocs, hogy megittam mindet, de még életemben nem kóstoltam ilyen jót... - s ezzel átadta azt Amernek.

- Nem tesz semmit, Erik. De most jobb, ha elfoglalod a helyed, mert nemsokára itt a váltás.

- Huhh... Tényleg... - a nagydarab férfi zavarban volt. - De maradjon köztünk, hogy egy kicsit elszunyókáltam... és az is, hogy egy órácskát késtem...

Amer nem szólt semmit, csak beleegyezően bólintott.

- Nekem viszont előbb el kell mennem, mert jelentkeznem kell a kapitány úrnál - jelentette ki Amer nyúzott hangon.

Erik válasz helyett kacsintott és viccesen tisztelgett.

Amint kiért a látótávból, Amer arca megnyúlt, fiatalos bőrén mély ráncok keletkeztek, pelyhedző állán pedig hosszú, őszes szakáll jelent meg. Az egyenruhája is átalakult, az uniformis helyét egy fekete, kámzsás öltözképzés vette át.

Kimerültnak érezte magát. Számtalanszor el kellett már játszania a rá osztott szerepet az elmúlt négyszáz évben. Varázsló volt, talán egyike koralejobbainak. Varázstudománya mesteri szintre fejlődött, de mit ér mindez, ha nem mutathatja meg a világnak. Átkozta azt a napot, amikor a vést egy másik vésszel háritotta el. Mikor hajdanán felfedezte ezt az ősi szentélyt, és benne a hatalmas kristályt, tudta, hogy valami rendkívülit talált. Fokozatosan feltöltötte mágikus energiákkal, kísérletezgetett vele, lépésről-lépésre kiismerte erejét. De akkor jött a járvány. Sokan meghaltak, a felesége és a fia is megkapták a kórt.

Kétségbeesett lépésre szánta el magát. Megidézte a leghatalmasabb túlvilági lényt, amit csak mert, és a kőbe zárta, majd a kőhöz kötötte a város lakóinak életenergiáját. És csodás módon

a járvány megszűnt, sőt minden beteg hamarosan meggyógyult. De nem gondolt mindenre. A kötést nem lehetett többé feloldani, aki tizenöt mérföldnél tovább ment a kötől, az egyszerűen meghalt. Kárpótlásul viszont – a túlvilági lény ereje által – nagyon hosszú életet kaptak, de persze nem ingyen. Mikor a lény megéhezett - nagyjából tízévente - a hozzákötöttek közül a legbátrabb vagy legboldogabb ember életeszenciáját egyszerűen kiszívta - szépen lassan -, amíg az áldozatból, iszonyú kínok után, szinte csupán egy kifacsart váz maradt.

Összeültek hát a város vezetői és súlyos döntést hoztak: amikor kell, egy idegen csavargót áldoznak fel maguk helyett. A dolog megoldása a varázslóra maradt, ami korántsem volt egyszerű. Keresni kellett egy megfelelő személyt, neki önszántából a kő közelébe kellett mennie, kellően bátornak és boldognak kellett lennie, és kötelék híján - el is kellett fogadni a kő erejét... A feladat nem volt túl egyszerű. Először is kiszemelte az áldozatot, lehetőleg olyat, akit könnyen manipulálhatott, majd a szentély őrzésére küldhetett. Majd következhetett a színjáték.

Jelen esetben visszatarították Eriket, amíg ő a képében elkábította Amert, majd egy időleges, de erős, a fizikai sebződésektől védő varázslatot bocsátott rá (és persze magára is, a balesetek elkerülése végett), ezután kinyitotta az ajtót. Már csak várnia kellett, hogy az ifjú bemenjen - elődei közül egy se volt, aki másként tett volna. A következő lépésben egy illúzióval csukottnak álcázta az ajtót, megvárta Eriket - immár Amer képében - és őt is elkábította. Ezután jöhetett a befejező rész: bebizonyítani az áldozatnak, hogy igaz a mese az amuletről, felszítani az érzelmeit, amíg a kő urának étvágya meg nem jön rá. Azután a többi már gyorsan lezajlott - nem úgy, mint az összekötötteknél - élete legboldogabb pillanatában, diadallal az arcán halt meg...

Ismét az ifjúra gondolt. Nem volt más választása. De az Úr elégedett volt a felajánlással. Újabb tíz év biztonság... Időközben a városzélei úti-szentséghez ért. Az imára kulcsolt kezű, időmárt szürke kőalak akár tépett lelke tükörképe is lehetett volna. Egy fagyúgyertyát vett elő, egy csettintéssel meggyújtotta, majd a szobor lábához tette.

- Égjen e láng minden elmúlt és eljövendő Amerért! - sutogta, és folytatta útját a város felé.

Aryol

Total Recall — Az emlék más

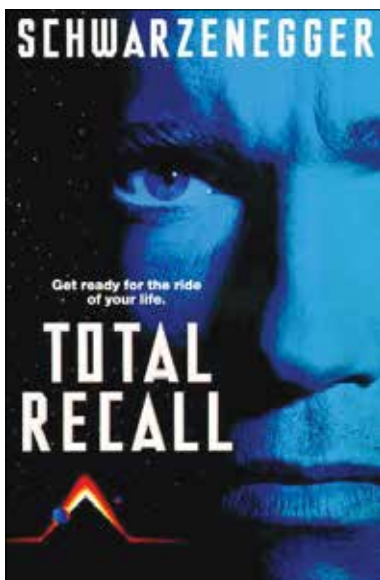
Nem kérem, a címben semmiféle elírás nincs. Az emlékek valóban mások, mint a valóság maga. Különösen akkor, ha egy több mint 20 éves filmet dolgoznak át újra („magyarul” rimékelik). Kiváltképpen pedig akkor, ha az a húszéves film is egy már akkor közel 25 éve kiadott novellán alapul. Márpedig a *Total Recall* éppen ilyen. *Philip K. Dick* „*We Can Remember It for You Wholesale*” (Emlékárusítás nagyban és kicsinyben) című, 1966-ban kiadott novellája szolgált alapul az 1990-es *Arnold Schwarzenegger*, *Sharon Stone* és *Michael Ironside* főszereplésével készült, *Paul Verhoeven* rendezte sci-finek. Ezt dolgozta most át *Len Wiseman* filmrendező, akinek nevéhez fűződik többek között az *Underworld* mozikk mind a négy része. A remake-ben az ír *Colin Farrell* kapta a főszerepet, aki mellett *Kate Beckinsale* és *Jessica Biel* domborít. De talán kezdjük az elején...

Ahonnán a Recall indult

Philip K. Dick novellájának cselekménye nagyjából annyiból áll, hogy Douglas Quail látogatást tesz a Memória Részvénytársaság nevű cégnél, ahol számtalan mintából bármilyen valóságos emléksomagot megkaphat. Valami homályos oknál fogva azt szeretné, ha egy Bolygóközi titkosügynök szerepébe bújhatna, aki látogatást tesz a Marson. Az eljárás során természetesen kiderül, hogy valójában már járt a Marson a Bolygóközi titkosügynökeként, s a jelenlegi élete az, amit újonnan az elméjébe plántáltak. Ám az eljárást követően mégis bizonytalanná válik a használt narkotikumnak köszönhetően azzal kapcsolatban, hogy melyik valóság is az, amelyik igazi. Hazaérve aztán mégis talál egy dobozkat, melyben a Marsról származó apró élőlények vannak, majd kisvártatva felfedik magukat a Bolygóközi ügynökei, akiktől egyelőre elmenekül. Azonban néhány óra elteltével mégis felveszi velük a kapcsolatot, hogy kompromisszumot kössön. Elviszik hát egy Bolygóközi elmeorvoshoz, aki alaposan mélyére ás Quail agyának, és felfedi egyik legtitkosabb, gyermekkori vágyálmát, melyben idegenektől menti meg a Földet, de csak addig, amíg

ő életben van. Így már megvan, hogy erre építve milyen új emlékeket kaphat, s a biztos halál helyett újra a Memória Rt.-ben találja magát. Ám kiderül, hogy ez a legeltitkoltabb vágyemléke is valódi...

A novella első filmes feldolgozása

Mint az többek között a Wikipedia oldaláról is kiderül (1.), az 1990-es mozifilmig igen rögzítője volt a forgatókönyvnek. Főszereplőként az akkor már népszerű, azóta sajnos elhunyt Patrick Swayze is szóba került, akit az 1987-es *Pusztá Acél* című poszt-apokaliptikus SF-je után magam is el tudtam volna képzelni Quaid-ként. Rendezőként David Cronenberg neve is komolyan felmerült egy időben, aki az *Agyfűrkészők*, a *Videodrome* és *A légy* című filmek után bizonyára nem lett volna rossz választás. Végül a bevezetőben említett Paul Verhoeven vihette vászonra P. K. Dick ötletét.

Több szakértő állítása szerint az 1990-es *Total Recall* volt az utolsó, amelyben a trükkök jó részét hagyományos, számítógépmentes technikákkal valósították meg. Ez meg is látszik a filmen, viszont egyáltalán nem zavaró.

Az alapötletet természetesen megspékelték, valamint Arnold fizikumához igazították, így egy igazán remekbeszabott, mondanivalótól sem mentes, pörgős akciófilmet kaptunk, amelyben igen fontos szerepet kapott a Mars – akárcsak a *Dick* által írt novellában, ám a filmben az állítólag politikai okokra visszavezethető Quaid helyett Quaid-ra átkeresztelt főhős el is jut oda.

Természetesen nemrég jómagam is újraneztem, s meg kell mondjam, élvezetes kikapcsolódást, kellemes szórakozást nyújtott, még úgy is, hogy számtalanszor láttam már az eltelt évek során. Quaid karaktere tényleg meghatározó, elhiszük róla, hogy egy építőmunkás, később azt is, hogy valóban remek titkosügynök. Álfelesége, Lori szó szerint lehengerlő, hihetően adja a gyengéd nőt, és brutálisan a fedett ügynököt. Mi több, a kettő közötti gyors váltások talán még eszelőssé is teszik. Álmai asszonya, Melina nemcsak kedves és szép, de az ellenállás tagjaként okos is. A Quaid-et üldöző Richter határozott, George / Kuato kettős alakja pedig finoman szólva is erős. A film történetének magját képező novella remekül viszaköszön a vászonra, akárcsak annak paranoid hangulata.

Az egész film látványvilága, futurisztikus megjelenése a kornak megfelelő minőségű, annak ellenére, hogy a nem túl

nagy költségvetés miatt nem egészen úgy sikerült megvalósítani, ahogyan azt a stáb szerette volna. Ennek ellenére – vagy talán épp ezért – nagyon is szerethető.

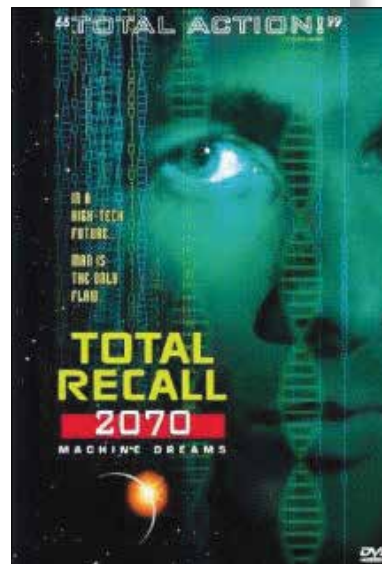
A tv-sorozat

Azoknak, akik jobban ismerik, nyomon követik a *Total Recall* világát, talán nem mondom újat, hogy a '90-es évek végén készült az alapötletből egy TV-sorozat is, *Total Recall 2070* címmel. A tévéfilmként jegyzett pilot epizód kapásból a Marson kezd, bár végül egészen más történetet fed fel.

A főszereplő, David Hume (akit az ír(!) származású Michael Easton játszik) egy nyomozót alakít, aki elveszíti társát. Új társa egy android lesz, Ian Farve, akiben a sorozat elején igen kevésbé bízunk. Hume felesége, Olivia oldalán próbálja a mindennapok fáradalmait kipihenni, de az események alakulása folytán közöttük is egyre nő a feszültség.

A sorozat látványvilága, mi több, története *Dick* novelláján és az 1990-es *Total Recall* filmen kívül erősen épít még a *Blade Runner*re is. Egy sötét, zsúfolt, ipari és kozmopolita környezetbe nyerhetünk bepillantást. A Földön és a Marson, valamint az űrállomásokon egy egységes kormány uralkodik, a Bolygóközi Tanács. A tényleges hatalom nagy része azonban a Konzorcium tagjainak birtokában van; legalább hat multi-globális vállalat finanszírozza a Mars gyarmatosítását. A vállalatok között megtalálható a *Rekall*, a *Minacon*, a *Tashimo-Pacific*, az *Uber Braun*, a *Variable Dynamics* és a *Tillman Heath*. Ezek így elsőre nem sokat mondanak persze, de itt most nem is lényeges a konkrét tevékenységük, épp csak arra kívántam célozni, hogy a készítőik elég részletesen kidolgozták a háttérrel. (Ha valakit komolyabban érdekel, akkor a cikk végén a forrásoknál megtalálja a Wikipedia linket, ahol minden szépen le van írva angolul.)

Emlékeim szerint hétről-hétre izgatottan vártam a késő este vetített adásokat, s egy ismétlés során videokazettákra is rögzítettem. Persze azóta már elérhető digitálisan is, mi több, 2010 végén / 2011 elején kiadtak egy gyűjteményes DVD változatot is. Nekem kifejezetten tetszett, s így jó 13 év távlatából úgy emlékszem, hogy a történet is érdekfeszítő volt, az egyes epizó-

dok apró szilánkjából az egy évad alatt szépen felépült egy nagyobb ívű sztori.

A kevésbé remek remake

Lássuk akkor, hogy az eddigiekhez képest hol is áll a 2012-es mozifilm. Az újdonsült feldolgozás a bemutató után (több más remake-hez hasonlóan) legalább két pártra szakította a Total Recall eddigi rajongótáborát. Azok, akik látták a régi filmet, automatikusan ahhoz kezdtek hasonlítani, s ilyenén módon elég rendszeresen le is húzták, míg az ifjabb generáció, akinek életéből minden bizonnyal kimaradt a Schwarzenegger-es változat, azoknak elnyerte a tetszését.

Ha igazán őszinte szeretnék lenni, akkor magam az előző táborba sorolnám. Ám, mivel nem vagyok egy véresszájú kritikus, filmesztéta vagy ezekhez hasonló, inkább egy visszafogott véleményt közlök.

A szereposztás szerintem majdnem jó lett. A színészekkel tulajdonképpen nincs bajom – főleg a két nő főszereplővel :) –, azonban én inkább Jessica Biel-re osztottam volna a fedett ügynök / feleség szerepét, és Kate Beckinsale-re a lázadót. Meg is mondom, miért. Jessica sokkal sportosabb testalkatú, markánsabb arcú, ám ennek ellenére bizony tud olyan arckifejezést vágni, amitől ellágyul a férfiember szíve, vagy épp ellenkezőleg, megfagy benne a vér. (Nézzük csak meg pl. a Blade III – Szentháromság című remek filmalkotásában.) Kate sokkal arányosabb, szabályosabb, finomabb arccal rendelkezik, testalkata is lágyabb. Ráadásul az Underworld-ben és a Van Helsing-ben már megmutatta a keményebb arcát, jó lett volna most egy kevésbé kemény szerepben látni. Persze tudjuk, hogy Kate a rendező felesége...

A történetet viszont teljesen kiherélték. Mindössze két félmondat erejéig esik szó a Marsról. Az egész film a Földön játszódik, melynek nagy része lakhatatlanná vált. Csak a britek uralta Európa egy része, valamint Ausztrália maradt meg.

(Feltettem magamban a költői kérdést, több marsi „összeesküvés-elmelet” ismeretében, hogy vajon miért kellett épp most hanyagolni a Marsot a filmből, amikor mind a büdzsé, mint a technika lehetővé tette volna annak igen látványos megjelenését. Ráadásul 1990 óta több Mars-szonda is célba ért, legutóbb épp az Opportunity.) A két kontinens között egy hatalmas méretű „lifttel” közlekednek, amely ugyan látványos, de kétségeim vannak afelől, hogy valóban képes-e olyan közel elhaladni a Föld magja mellett, miközben a gravitáció először megszűnik, majd a féltékeváltásnak köszönhetően átfordul – a szerkezet belsejével együtt. Mivel Ausztrália a gyarmat, ezért ott természetesen nyomor van, s az emberek az északi féltekére járnak dolgozni, ahol viszont sokkal jobbak az életkörülmények. Ez a kettősség adja a filmben kibontakozó történet velejét.

Quaid itt most egy robotrendőrök előállító gyárban szerelő, amelynek természetesen a film végén hasznát veszi. Mindamellet persze emlékeitől megfosztott ügynök, akire a felesége vigyáz, aki egyébként nem tudja, hogy a „férje” miért is olyan nagyon fontos.

A film látványvilágával egyébiránt nincs baj, s ha egy modern akciófilmnek tekintjük, akkor igazán remekül tudunk rajta szórakozni. Itt is ötvözték a Blade Runner képi megvalósításait a '90-es Total Recall-al, akárcsak a TV-sorozatban. Persze felülrik még bennünk az Ötödik elem, illetve a Különvélemény látványvilágá, egyes jelenetei is.

Az akciójelenetek közben azonban elveszik a Dick által felvázolt paranoia, mintha nem az lenne a lényege, hanem a valóságban történő események. Bár ez már megfigyelhető a Verhoeven-féle filmben is, de abban azért nem sikkad el ennyire, mi több, egyfajta misztikus, ősi kultúra is felbukkan.

Összességében azt lehet mondani erre az új Total Recall remake-re, hogy csak és kizárólag úgy érdemes nézni, hogy elvonatkoztatunk az összes eddigi előzménytől, s kizárólag önmagában nézzük. Eképpen egész jó szórakozást nyújt.

Egyéb kritikák a filmről a neten:

- www.sfpportal.hu/filmkritika-total-recall-az-emlekmas-13685.scifi
- sfmag.hu/2012/08/20/total-recall-2012-totalis-tevedes/
- [index.hu/kultura/cinematrix/hirblog/2012/08/22/total_recall_kritika/](http://index.hu/kultura/cinematrix/hirblog/2012/08/22/total-recall_kritika/)
- www.origo.hu/filmklub/blog/kritika/20120822-beszerepyeztek-az-emlekeinket-az-emlekmas-kritika-len-wiseman-colin.html
- filmdroid.blog.hu/2012/08/17/az_emlekmas_total_recall_830
- cinestar.web4.hu/cikk/az-emlekmas-kritika

Források:

1. hu.wikipedia.org/wiki/Az_emlékmás
2. www.imdb.com/title/tt0100802/ (az 1990-es mozifilm)
3. www.imdb.com/title/tt1386703/ (a 2012-es remake)
4. www.imdb.com/title/tt0159798/ (a TV-sorozat pilot epizódja)
5. www.imdb.com/title/tt0159920/ (a TV-sorozat)
6. en.wikipedia.org/wiki/Total_Recall_2070

Jimmy Cartwright

Szobor

Őszről dalolnak a lombok már felettem,
ahogy itt állok márványba feledten,
s a sok levél, mint tarka hó,
borít el egészen.

De hiába mar belém, hogy
magába emésszen,
márvány bőröm alatt még izzik a múlt
s én büszkén állok, bár fölém borult
a kavicsgörgető, kőbe zárt idő.

Dalolok én is, csak a hangom egyre halkabb,
márvány torkomban elhaló a dallam,
ahogy rám köszön
fagyszemmel nevetve
a tél.

De tudom, véget ér fehér uralma,
s elillan fölültem szorító hatalma,
ha pacsirta szól.

Placebo

Vér

Vér folyik kék szeméből,
Vér hullik szívéen a sebből.
Vér, mely áztatja egész testét,
Vér, mely megalvadtt sápadt kezén.

Bíbor folyam keretezi hófehér arcát,
Nem bírta tovább élete szüntelen harcát.
Sokáig kereste e világban a helyét,
Majd szívébe meresztette ezüstszín kését.

Érezte, ahogy áthalad húsán a penge,
Majd lassan elernyed fáradt, fehér teste.
Érezte, mindjárt eléri a rég várt halál,
Már sose lát e világon semmit talán.

Érezte, ahogy sodródik a lelke,
S kínok közt itt marad elárvult teste.
Érezte, mindennek itt van a vége,
S megszabadul e világtól végre.

Elhalkul sóhaja, lélegzése leáll,
Szíve egyre lassabban ver, végül megáll.
Többé nincs semmi dolga e világon,
Mindent itt hagy, mit gyűlölt, s olykor imádott.

Reméli, lesz kinek majd hiányozni fog,
Kinek halálával fájdalmat okoz,
Ki egy napon felkeresi sírját,
S majd elmond érte egy halk imát.

Josette

Pallasz- himnusz

Zeusz homlokából fogantál,
Athéné, istenek legnemesebbike,
Ám nem vagy más olümposziaktól
függő egyáltalán így se.
Habár atyád torka rejtett egykoron Téged,
Nem ért el így sem a végzet.
Főisten rögtön, mikor megpillantott, szeretett,
Veled mindig - s jogosan kivételezett.

Jelződ gigászi pajzsod győzelméből fakad,
Melyre Medúza feje került, e szörny-alak.
Kővé Te mégsem váltál, bölcs Pallasz,
Jobb keze világnak, Te segélyhangokat hallasz.
Harcok képzik sziporkázó léted lényegét,
Ám jóságodban nem ontod senkinek véré.
Furfangod révén minden felett győztes vagy,
Neked nem árthat sem perzselő Nap, sem fagy.
Árész elpirul Melletted szégyenében,
Többet teremtesz mindenkinél szívből - szépen.

Olajfák királynője, szent Athéné!
Kezeddel minden átváltozik széppé...
Athén anyja vagy Te, város-szüdő isten,
Szárnyad áttör minden bilincsen!
Földet, eget, szívet, eszet mind Te uralsz,
Oktalan - rút nyilaktól véd a pajzs.

Bölcs szíved nyújt árva lelkeknek menedéket,
Léted túlmutat azon, mi egyszerű élet.

Óvó kezéd hintsen reánk áldott esőt,
Csókold meg számunkra a jövendőt!

Te vagy mindeneknek bölcs vezére,
Születő csillagokat szórj Vég kezére!

S ha a tűz, mely búból kél, nem emészt el minket,
Tudjuk jól, öröm hintajából a Te kezéd intett.

Bölcs Athéné, szellemed kísérje nemesek útját!
S váljon nemessé az is, ki nem issza tudásnak kútját...

Végszó nem más, csupán az lehet,
Minden isten s ember ölelje lelkedet!

Csillangó

Néma kétség

Szívemre ült néma kétség
Lelkem szaggató csendes rémség
Hangtalan rideg gyilkos
Betoppan és rögtön szúr
Úgy, hogy védekezni sem tudsz.
Nem vérzel el, hisz élsz tovább,
Fájó hegek maradnak a seb nyomán.
Mit sem sejtő mosollyal eltakarod,
Csillagfényes éjjelen elzokogott bánatod
Másnap felkelsz és élsz, tétován lépsz
Akárcsak egy gép, mindig csak remélsz...

Zhora

A.D. 79.

Az első idézet:

„Látjátok azt a hegyet ott lenn a földön? Az a Vezúv. Pár éve rendszeresen beadott egy jó kis üdülőknek.”

John Young űrhajós szavai Eugene Cernanhoz és Tom Staffordhoz, 1969. május 18-án, az Apollo-10 fedélzetén.

Nem sokkal e megállapítás előtt, '68 márciusában, a Star Trek sorozat „Kenyeret és cirkuszt” c. epizódjában az Enterprise űrhajó legénysége alternatív helyzetbe kerül. Egy renegát a legénységét egy, az ókori Rómát majmoló kormányzónak adta át. Az arénában kell harcolniuk, amit a tv élőben közvetít. A cirkuszi játékokon hőseink is fellépnek... persze nem önszántukból. Valamiféle hipnózis alatt Kirk kapitány szenvedélyes jelenetet ad elő, sőt egy túl alacsony növésű illető, meg is lovagolja... és úgy is viselkedik, mint egy paripa. Dr. Spock pedig kissé kényszeredetten csókolózik is. Meg ilyenek, érdekes. Mi lenne igazából, ha a római lenne a domináns kultúra ma is, ha a Birodalom ma is létezne? Jó kérdés, és talán a történelem-régészet-vulkanológia tudna rá választ adni... vagy nem.

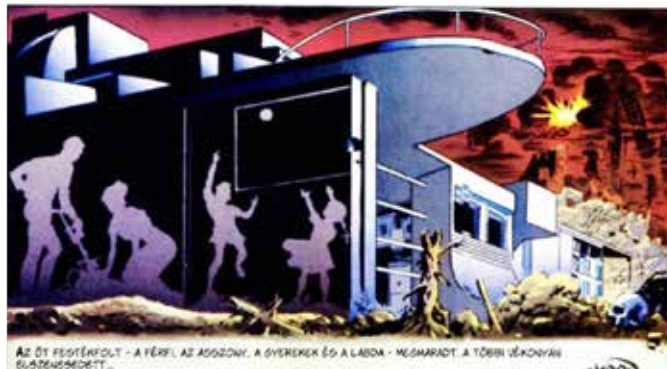
A két évezredes vulkánkitörés olyan kérdéseket vet fel, ami a ma emberét is foglalkoztatja. Például, hogy mikor jön el a világ végezte és hogyan? A bibliai apokalipszis könyve – már megállapították – ifjabb Plinius a Vezuvius kitörését elmesélő leveleiből merített ihletet „...Azután láttuk, hogy a tenger visszaszívódik, és a földrengéstől mintegy visszahömpölyög. Valóban, a partszegély kiszélesedett, és sok tengeri állat ott rekedt a szárazzá vált fövényen. A másik oldalon a borzalmas fekete felhőt ide-oda cikázó tüzes és kacskaringós villámok szaggatták meg, s mikor meghasadt, hosszú lángnyelvek csaptak föl benne: ezek hasonlítottak ugyan villámokra, de nagyobbak voltak... Alig tekintünk körül, máris sötétség szakad ránk, nem olyan, mint a holdtalan vagy felhős éjszaka, hanem olyan, mint mikor zárt helyiségben eloltják a lámpát. Ekkor felhangzott az asszonyok jajveszékése, gyermekek siránkozása, férfiak kiáltása: egyesek szüleiket, mások gyermekeiket vagy házastársukat szólították, vagy hangjukról lassan felismerték; egyesek a maguk baján, mások szeretteik sorsán siránkoztak; akadtak olyanok is, akik halálfélelmükben a halálért esedeztek, sokan az égi istenek felé nyújtogatták karjukat, sokan mások azt hangoztatták, hogy nincsenek már sehol sem istenek, és rászakadt a világra az a bizonyos utolsó, örökké tartó éjszaka...”

Augusztus, a fenséges, a nukleáris rémálmok hónapja. Hiroshima és Nagaszaki mementója örökre rányomta a bélyegét a császár nevét viselő hónapra. Ilyentájt figyelve a lassan ősziessé váló fényszövegetek mindig Bradbury mester, a science-fiction gigásza jut eszembe, és az örök kultúrsokk, a rémálmokat okozó, rettenetes víziója: „Langy esők jönnek” Ebben a novellában benne van az egész örült atom apokalipszis-rettegés, sűrítve. Ráadásul augusztusban történik, 2026. augusztus 4-5-én!

A második idézet a „Langy esők jönnekből”:
„Langy esők jönnek s föld illata száll, és köröz a légben majd fecskemadár,

és ugranak a békák az éji tavon,
és szilvafát lenget a lágy fuvalom,
és a rigók mondják és torkuk remeg
a kis kerítéseken éneküket,
és nem beszél senki a háborúról,
s nem kérdezi senki, hogy lesz-e s mikor?
S nem kérdezi semmi, se fű, se madár,
hogy hol van az ember, jaj, hova már?
És új tavasz ébred és kezd életet,
és hogy mi elmúltunk, nem látja meg.”

(Kuczka Péter fordítása)

A zseniális képregényváltozat egyszerre sokkoló, és kedvesen butuska... élmény, de nem a bájosak közül való... A képregény magyar változatát Kuczka Péter fordítása alapján az interneten Dórika nicknevű hölgy készítette. Publikálta a Hálózások képregényportál (<http://halozsak.hu/>)

A harmadik idézet:

„Amíg van Colosseum, van Róma.
Ha nem lesz Colosseum, nem lesz Róma.
Ha vége Rómának, vége a világnak.”

Ezt firkálta egy rég elporlott kéz a Colosseum egyik alsó szintjén a falra. A Kr. u. 179-es évre a rabszolgaságot ellenző csoportok növekvő befolyása miatt mind népszerűtlenebbek lettek a gladiátorviadalok és más véres látványosságok. A Colosseum állapota romlásnak indult. Commodus azonban, aki isten-gladiátornak képzelte magát, helyreállította. A.D. 192-től ő maga is fellépett benne. Általában Herculesnek öltözött, és egy pallórol lődözött a vadállatokra, vagy előre összeszurkált gladiátorokat győzött le. Amikor aztán 192 december 31-én ünnepelte a Colosseumban az újévet, szenátorok támogatásával néhány gladiátor megmérgezte és megfojtotta. 220-ban az épület ismét rozsdált és omladozott. Ekkor még Heliogabalus császár megrenováltatta. Probus császár parancsára 282-ben egy egész erdőt ültettek az egyik játékhoz az arénába. A közönség évtizedről évtizedre fogyott, végül a játékok már annyira megdrágultak, hogy belépti díjat szedtek, amit az addigi évszázadok során sose. A nagy Constantinus, miután megkeresztelkedett, már leginkább csak oroszlánokat és más vadállatokat mészároltak, legfeljebb egy-egy nyilvános kivégzés történt utána. 325-ben szintára hívta össze a keleti és nyugati püspököket – ekkor már két birodalom volt – hogy „egyszer és mindenkorra” eldöntsék mi legyen a kánon. Ekkor Mária és Tamás evangéliumait törölték,

Commodus

és december 25-ét, a téli napéjegyenlőség római ünnepe, Jézus születésnapjává nyilvánították. Dönteni kellett az egyiptomi és indiai gnosztikus keresztények felvetésével kapcsolatban is, hogy a kereszt a kínsz és megalázás jelképe, ezért ki kellene cserélni halra vagy ankh-ra. A keleti és római keresztények tiltakoztak, mivel szerintük égi jel a kereszt, és Jézus a megalázásból a magasztos győzelem jelévé tette. Az uralkodó ekkor elnapolta a vitát, és közölte, hogy van fontosabb kérdés is. Kr. u. 325-ben sok keresztény hitte, hogy az emberi lélek újra megtestesülések

sorozatában jut el a megvilágosodáshoz. A niceai konferencián két szavazást tartottak ez ügyben. Az elsőt a püspököknek választaniuk kellett, hogy hol folytatódik az élet a halál után: **1.** a mennyek királyságában, **2.** itt a földön újjászületések körforgásában. Az első szavazáson az újra megtestesülések hívei maradtak alul. Constantinus elrendelte, hogy végezzenek ki mindenkit, aki Isten földi királyságában hisz. Aztán megtartotta a második szavazást, ugyanebben a kérdésben. Az eredmény egyhangú volt... természetesen! Constantinus császár niceai zsinata „eretnységnek” bélyegezte a Gnóvizt, elégetve minden könyvét és minden tulajdonosát. Kr. u. 79-ben még nem pocskélták az erejüket az egymás elleni harcra, azok még nem olyan idők voltak. A római katolikus egyház Kr. u. 325-ben kiirtotta a gnosztikusokat. A gnosztikusok apokaliptikus jóslatai = Szibilla jóslatok, - melyeket nyolcvan évvel a Vezúv előtt, 100 évvel János apokalipszise előtt a palatinusi Apolló templomban tartottak: „Mert egy napon ő, kevély Róma, megérdemelt csapás sújt le rád az égből!” - a Vezúv kitörése után a szent-ség rangjára emelkedtek a Jelenések könyvében.

535. után nyugaton a legendás cameloti kor lehanyatlott, a civilizált lovagi közösség egymással marakodó törzsekre hullott szét. Keleten Konstantinápoly volt a Papceasarok székhelye. Itt megmaradtak a könyvtárak, vízvezetékek, utcai világítás, fém megmunkálás, az ókori örökség egy része... egy darabig. 530-ban egy új aranykor látszott beköszönten, a birodalom erőre kapott, a határokat szorító idegenek okán még a technika is fejlődött. (Ez mindig így volt, a háború kedvez az ilyesminek.) Aztán 535-ben valami történt, aminek a nyomait megtalálták a Déli- és az Északi-sark jegében. Egy környezeti katasztrófa megadta a kegyelemdőfést az ókornak, egy vulkanikus szemfödél pedig beborította. Ezt a korszakot János, keleti püspök úgy jellemezte, hogy nyáron nem volt meleg, és elhomályosodott a nap. Ezt általános gazdasági összeomlás, éhínség, dögvész követte. János feljegyzései megszakadnak. Amikor a konstantinápolyi világvége áldozatainak száma meghaladta a negyedmilliót, abbahagyta az írást, további sorsa ismeretlen.

Ugyanekkor kezdődik el a Távols-Keleten Japán és Korea civilizációjának felemelkedése, megkezdődött az iszlám terjedése, zajlott az avarok vándorlása, Dél-Amerikában pedig megjelenik a pre-inka civilizáció. A Föld éghajlata megbillent, a fák szokatlanul vékony evgyűrűket növesztettek. Véget ért az ókori időjárás visszavonhatatlanul, és egy másfajta, számunkra ismerősebb éghajlat kialakulása vette kezdetét. Rómában a Colosseum üres volt, az erdők bekerítették a metropoliszt, ami csak árnyéka volt önmagának, az egymillió világváros népessége 25 ezerre zuhant.

Ahol kazánok, gőzcsovek és dugattyúk melegítették a fűrdőket, töltötték fel a tűzoltók szivattyúit egykoron, most vademberek vadásztak a Colosseumot felverő erdőben, és a szabad ég alatti táborúzőn sütötték a húst. A Colosseumnak vége volt, mindenki szabad prédája, egy furcsa kőhalom az elfeledett múltból. Vége volt a világnak tényleg, a civilizáció eltűnt. Nyomait eltüntette az idő és a tájon végigvonuló emberhordák. Csak egyetlen hely volt biztonságban mindentől. Sok kilométerrel távolabb, az eltemetett és elfeledett városok aludták álmuakat odalenn, várva az új civilizációra, ami majd megtalálja, és megérti üzenetük.

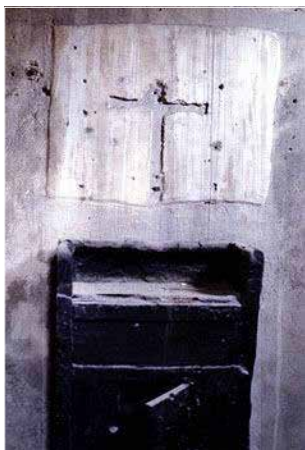

A korban, amikor kitört a Vezúv, még a régi istenek panteonja virágzott. Maguk a rómaiak sem tudták már számon tartani a sok istent. Róma hatalma nőtt a meghódított területek nagyságával. Ezzel növekedett a veszélye, annak hogy valamilyen meghódított tartomány istenségét óhatatlanul is megsértik. Ugyanis a római szokás az volt, hogy a győzelem után lerombolt helyi templomok egykori lakóit meginvitálták az örök városba. A kisebb istenek, védőszentek, angyalok tirtarka panteonja szinte kezelhetetlenné vált. Ráadásul egy isteni lénynek akár tíz különböző neve is lehetett! Ekkor terjedt el egy ima, a későbbi keresztény miatyánk előde, mely úgy hidalta át e problémát, hogy a „szenteltessék meg a te neved” után beiktatta a gumiparagrafust: „akinek, vagy aminek hívatod magad ma”. Robert E. Howard, Conan a barbár kifundálója írta le egyszer valamelyik történetében a következőt: „A múlt isteneiből lesznek a jelen ördögei”. Azt hiszem, kétezer évvel korábban a rómaiak már felmérték ezt, és erősen tartottak ettől. A Birodalomban feltűnt kereszténység kínálta monoteista megoldást viszont a Panteon és nagyszámú híve, plusz az istencsászarak legitimációja sokáig hátráltatta. Pedig ez kézenfekvő megoldás lett volna. A római állam berendezkedése, még a legköztársaságibb időszakban is egy erőszakos, elnyomó rend volt... viszont REND volt!

Tagadhatatlan, hogy az állam, bár kezdetben kétségkívül pusztán a megmaradásért harcolt a szomszédos népekkel, de ez idővel bevett államépítési norma lett. A birodalmi szemlélet, bár a zsarnok király uralmát megdöntötték, végig jellemezte Rómát. A római köztársaság valami egészen új, addig példa nélküli kísérlet volt, melynek fő vezérelve a hatalom megosztás, a dekoncentráció volt. A városállam, majd birodalom attól félt a legjobban, hogy ismét egy zsarnok ül a nyakára. Paradox módon éppen ezt használta ki az új király: Caesar, aki az oszd meg és uralkodj régi politikáját kihasználva, és a személyes karizmatikus varázssával lett dictator. Ugyan ez visszalépésnek tűnt, valójában történelmi szükségszerűség volt. A köztársaság addigra nem csupán megintott, de az összeomlás réme fenyegetett. A sorozatos reformok sem segítettek, csak átmenetileg enyhítették a feszültségeket. Caesar nemcsak katonának volt kiváló, és határozott, energikus emberként politikusnak is. Az ifjúkori kalandja a kalózzokkal már előrevetítette ezt. Mielőtt az olvasó azt hihetné, hogy dicshimnuszokat akarok zengeni Caesarról, abba is hagyom. Amikor 1748 körül felfedezték az eltemetett városokat, hatalmas divat lett a római. Egy akkoriban megszülető új állam elhatározta, hogy az ókori római állam hagyományaira, a köztársasági eszmére alapozza meg államiságát. Az Egyesült Államok vezetői át kívánták venni a pozitívumokat, és át is vették, de el akarták kerülni az örök város hatalmi struktúrájának buktatóit. Tanulni akartak a hibákból. A történelem ítélszéke majd megmutatja, ez mennyire sikerült. Ha az államok e korabeli építészetét nézzük, akkor mintha Róma támadt volna fel.

A római diktatúra egyébként nem olyan volt, amilyen a huszadik században mondjuk a szovjet. Bár elsőre az ókori szerzők műveiből az jön át, hogy az emberek rettegtek a diktatortól-császártól, akár a magyarok az ÁVH-tól. A római valóságban azonban a császárok terrorja csupán a lakosok vékony rétegét érintette, elsősorban az ellenzéki szenátorok, arisztokraták elitjét. A többség nem vett észre ebből semmit. A római polgár a nyugalmat, rendet és a biztos megélhetést szerette, és a jól szervezett államigazgatás – a mai időkkel ellentétben – alig avatkozott a polgárok mindennapi életébe. A diktatúra azt jelentette, hogy az amúgy is elithez tartozó – a származás okán elsősorban! – szenátus, valamint a népgyűlés rovására a császárnak személyes hatalma volt. Ez csak akkor volt feltűnő, ha ezzel visszaélt, de a hétköznapi szintjén akkor se nagyon. A többséget a császár akkor érdekelte, ha az játékokat rendezett a részükre.

Herculaneum eltemetett városában olyasmiket találtak a kutatók, amik igazi szenzációk. A gnosztikus keresztények iratait. Ezek a dokumentumok a forró vulkáni hamuban konzerválódtak, eltemetődtek. A többi másolat és hasonlót irat végleg elveszett, a középkor folyamán, amikor a kanonizált keresztény ideák harcosai megsemmisítették, nem csak az írásokat, hanem az írókat is. Ám hiába erőlködtek, hogy – saját hatalmuk védelmében – kitöröljék az emlékezetből a korai keresztény gondolatokat. Nem kívánok vallásfilozófiai értekezésbe bocsátkozni, már csak azért sem, mert nem értek hozzá. De a gnosztikusok gyakorolták a birodalom ezen csücskében a hitet, és nyilvánvaló, hogy az üldöztetés lanyha, a befolyásuk viszont erős lehetett, mert Herculaneumban olyan helyeket is találtak, ahol a korakereszténységek jelentős nyomai vannak. Ha belegondolunk, pl. *Káin* és *Ábel* története nem lehetett idegen a római fülnek, hiszen *Romulus* és *Rémus* tanmeséje mintha csak az ikerpárja lenne. A „*Justa háza*” elnevezésű hely arról híres, hogy ott egy *Justa* nevű rablány lakott, aki beperelte a gazdáját, aki szerinte igazságtalanul bánt vele! Igen! Egy rabszolga tette ezt! Ez a *Justa* keresztény volt, gnosztikus. A per iratait megtalálták a hamuba temetve, konzerválódva. Tanulmányozásuk után kiderült, hogy a pernek sosem lett vége. A Vezúv tett pontot az ügyre. Bátor egy lány lehetett ez a *Justa*!... *Justa*... *Justus*... *Justice*... Igazság!?... „*Justice for all*...!”

A Herculaneumi oltár

„*Justa háza*” Herculaneumban a feltárás északi sarkában van. Nevét onnan kapta, hogy megtalálták az emeleti apró szobában a világ első ismert keresztény kápolnájának maradványait, a szomszédos helyiségben pedig *Justa* történetét. Ezt a helyet egyértelműen az áhítatnak szentelték, egyetlen bútora a „szentségtartó”, nincs ablaka, csak egy ajtaja. Pál, Kr. u. 61-ben, *Néró* uralkodásának hetedik évében a Nápolyi öbölbe érkezett. A régészek szerint elképzelhető, hogy a látogatás után az őskeresztények egy csoportja „*Justa házának*” emeleti szobájában gyűlhetett össze egy szertartásra, egy imára. Pompeiben az ún. 11-es számú ház falába érdekes feliratot karcoltak. Csak töredékesen maradt fenn, de így is érdekes.

Senki sem akarta látni, mi közeledik... egy tüzes vulkáni felhő.

Egy név ismerhető fel: „*Maria*” Több olyan szó van ott, aminek több jelentése is lehetséges, ami biztos az a „*bo*” (kiáltani) „*onus*”, (nagy terhet hordozni) és a „*voso*” (erő-hatalom, erőszak-pusztulás) a többi szó nem is biztos, hogy szó, lehet hogy szám, amelyek összefüggései már valószínűleg nem megismerhetők. A legegyszerűbb azonban a női név mellett ez: „*christianos*” Ez egy többes számú megjelölés. Hat háztömbbel keletre, egy másik magánházban pedig a következő teljesen egyértelmű falfirkát találták 1874-ben: „*Sodoma, Gomorra*”. Azt, hogy aki e szavakat felvéste, mire is gondolt, az ótestamentumi leírások vagy a gnosztikus Szét-Jézus történetek jártak a fejében, nem tudható meg már, de alighanem súlyos élmény lehetett a felfedezőknek! Dio Cassiustól tudjuk, hogy a két várost eltemető vulkáni hamu elsőtétítette a több mint 100 mérföldnyire lévő Róma egét.

Herculaneumon kívül még egy ilyen alkalom volt a történelemben.

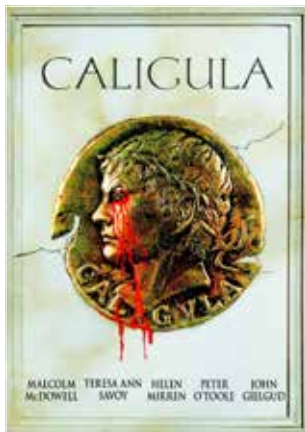
„*A Nag Hammadi Könyvtár felfedezése egy decemberi napon történt, 1945-ben, Nag Hammadi városának közelében, Felső-Egyiptomban, hogy a gnoszticizmus tanulmányozásának módja egyszer és mindenkorra radikálisan megváltozott. Egy arab paraszt nagy sziklát ásott körül, azért, hogy termékeny tégye földjét, amikor hirtelen egy régi, vörös agyagedényt fordított ki a talajból. Remélvén, hogy eltemetett kincset talált, tévovázva és nyugtalanságot érezve a dzsinn miatt, aki esetleg a kincset őrizheti, összetörte az edényt, hogy megvizsgálhassa tartalmát. A belsejében azonban nem kincset talált, nem is dzsinnt, hanem könyveket: több mint egy tucat kódexet, aranyozott barna bőrbe kötve. Szinte meg sem fordult a fejében, hogy valami hihetetlenül fontos ősi szövegek gyűjteményére bukkant, kéziratokra, melyeket másfélszer eze rejtettek el – esetleg szerzetesek, a közeli Szent Pakomius kolostorból, olyan helyet kutatván, ahol megmenthetik őket az Egyház által elrendelt pusztítástól, melyet kíméletlenül folytattak az eretneknek és az eretnekség ellen.*” (forrás: <http://aranylaci.freeweb.hu/>)

Egy furcsa kitérő. A cro-magnoni ember, a fosszilis modern ember, a leletek tanúsága szerint szabályos háborúban irtotta ki az őt megelőző Neander-völgyi embert. Ez volt a történelem kezdete, a legelső faji háború, minden jel szerint épp oly könyörtelen

volt, mint az összes többi. Az esemény elképzelhető véressége és brutalitása meghihlette az írókat, magyarhonban *Lórinç L. Lászlót*, aki két regényt is szentelt ennek. A Biblia története is ilyen irodalmi mű, valószínűnek látszik, hogy ebből az „élményből” merített ihletet, korokkal később. Ábel, a pásztor, az állatok megszelídítője, akit Káin, a földműves megölt. A könyv históriája meglehet, hogy a történelem első genocidi-umának állít emléket, erőszakos fajunk ősemlekezetéből táplálkozva: így jött a világba a gyilkosság.

1982-ben könnyűbúvárok Rio de Janeiro előtt, a brazil partoknál egy Kr. e. első századból származó római hajóroncsot találtak. A roncsban talált amforák jellegzetes alakjából a régészek könnyen megállapították, hogy *Augustus Caesar* uralma alatt építhették. A több száz egyforma amfora sértetlen volt. Az alaposabb vizsgálat, valamint az amforák belsejének vegyelemzése valószínűleg megadta volna a választ, hogy a védett öbölben elsüllyedt római hajó legénysége életben volt-e? Sajna egy helyi jogász ebben a felfedezésben „*Kolumbusz becsületének besározására*” irányuló kísérletet látott, egy érzélgős kampánnyal elérte, hogy ipari iszappal temessék be a roncsot! A régészeket életveszélyesen megfenyegették. Ennyit az objektív tudományosságról. Úgy vélem, mára sokaknak elégük van már a kanonizált Kolumbusz-vallásból. 1987-ben Venezuelánál szintén találtak egy roncsot. Mielőtt az is hasonló sorsra jutott volna, megállapították, hogy valamikor *Julius Caesar* és *Titus* uralkodása között építették! Akik nem félnek tudás forradalmaitól, azok kijelenthetik: az ókori Róma génállománya és tudása, ha csak nyomokban is, eljutott Amerikába. Vannak halovány nyomok arra nézve, hogy réz alapú eszközkészítés megjelent délen, ennek legismertebbje az ún. „viaszvesztés”. Ez egy manufakturális módszer, aminek lényege, hogy a viaszból készített formát körbetapasztották agyaggal, majd kiégették. Az így keletkezett üregbe pedig fémet öntöttek.

Malcolm McDowell

Most egy Kr. u. első századi, tehát Pompei idejéből származó, ún. Európa osztályú kereskedelmi hajó leírása következzen. A '82-es és '87-es hajómaradványok ehhez hasonlítottak. A hajóosztály onnan kapta nevét, hogy Pompeiben, az „Európa-ház” vakolatába karcolták a rajzát, s ez alapján sikerült rekonstruálni. Átlagosan 15-36 méter hosszú volt, és mély tőkesúlya, akár a másfélezer évvel későbbi felfedezők hajóinak. Az „Európát” egyszerre kormányozták a kormánylapát őseivel, valamint a tatba és orra szerelt, módosított vitorlákkal. Egy árboc tartott egy keresztvitorlát és a Pompei ábrán be-

Peter O'Toole

vont csúcsvitorlát. A herculaneumi kikötőben megtalált, felfordított csónak, a Földközi-tengerben megmaradt roncsok valamint írásos emlékek alapján ma tudják, hogyan építettek a Vezúv kitörése idején a rómaiak hajót. Olyan hajókat, melyekhez hasonlóak elsüllyedtek Dél-Amerika partjainál. A római hajó vázát tölgyfából készítették. A palánkot puhább fenyőciprus vagy libanoni cédrus adta. A hajótestet a vízvonaltól a víz alatt a pánccélozták, amiket ólombevonatú bronzszögekkel erősítettek fel. Ez védte és stabilizálta a hajót. A víz feletti rész szurokkal kenték be, méhviasszal, vagy ólomfestékkel színezett réteggel védték. Egy ilyen közepes hajó raksúlya 150-350 tonna volt. *Néró* és *Caligula* hajói egyébként többárbcosak voltak, és megdöbbenő, de bonyolult csőrendszer szolgáltatta bennük a hideg-meleg folyóvizet! Egyeseknek ez elegendő ahhoz, hogy bizonyos Herculaneumban megtalált szerelvények és csőrendszerek alapján azt gondolja: ezeket a hajókat már részben gőz hajtotta! Megdöbbenő? Az! De korántsem lehetetlen. *Claudiusról* jegyezték fel, hogy Kr. u. 51-ben éhséglázadás tört ki Rómában, s a császárt csupán a praetoriánus gárda gyors akciója mentette meg. A Forumon kirobbant meleg helyzet után Claudius mindenféle tervet eszelt ki, hogy a gabonaellátást a téli időszakban is biztosítsa. Például Ostiában új kikötőt építtetett, melyet két hosszú mólóval vett körül.

A Vezúv aktuális magmakamrája

A megkövült fa

Ezek úgy nyúltak be a tengerbe, akár a skorpió ollói. A bejáratnál, az ollók közé egy mesterséges szigetet építettek, arra pedig hatalmas világítótornyot. A sziget alapjait egy baromi nagy hajó alkotta, melyen még Caligula Egyiptomból egy obeliszket hozatott. A hajót lehorgonyozták, majd el-süllyesztették, aztán beépítették. Caligulának rossz a híre: örült, kéjenc, gyilkos. Tény, hogy kinevezte a lovát consulnak, és a hajói egyben „nemi paloták” voltak, úszó paloták voltak. „...tágas fürdőmedencék, csarnokok, ebédlőtermek voltak bennük, de még gyümölcsfákat és szőlőtőkéket is beültettek!” Egyébként Caliguláról az 1979-es évben készült egy súlyos, botrányos film, aminek erősen cenzúrázott változatát leadta egyszer a német Pro-7 TV. A Caligulát megelőző császárt játszó angol színész, Peter O'Toole ezen alakítása után egy jó darabig persona-non grata (latin, nemkívánatos személy) lett a színész elit köreiben, s szerepet sem kapott. A Caligulát játszó fiatal színészt, *Malcolm McDowellt* olyan filmből ismerhetjük, mint a „*Mechanikus narancs*” c. *Stanley Kubrick* film. A film cenzúrázatlan változatát külföldről kell megrendelni, és az a helyzet, hogy amennyit láttam belőle, erősen pornográf és kifejezetten szadista film. Visszatérve Caligula hajóihoz, a császári luxushajókra gőzkazánokat építettek be a fedélzet alá, melyekből ólomcsövek sok száz méterén át gőzzel látták el az izzasztókat, hideg-meleg folyóvízzel a kabinokat. Caligula hajóiban már létezett a gőzhajókhoz szükséges összes elem, mégpedig legalább 20 évvel a Herculaneumban feltárt technológia előtt!

Az ókori Róma a technológia olyan szintjére jutott kétezer évvel ezelőtt, hogy csupán egy közmondásos paraszthajszál választotta el az ipari forradalomtól. Csakhogy belépett a képbe a Vezúv... meg sok más tényező, ami kiütötte a nyeregből Rómát. A 79-es kitérés a Birodalom sose heverte ki.

A Kr. u. 79-es robbanásszerű kitérés 27 km magasra repítette a magmát, ami tele volt gázzal. Ez egy sajátos „magmahab” volt és hamu, az elporlott felszíni kőzet, meg a vulkán egyre szélesedő kürtőjének anyaga. Olyan ez, mint amikor a kólásüvegen letekered a kupakot. A palackban lecsökken a nyomás, és az üdítő habos sugárban kifröcsköl! Na ilyen volt a Vesuvius magmahabja! Ez a 27 km kétszer akkora magasság, mint ahol a repülők szállnak. A kitérésről az ekkor 17 éves ifjabb Plinius írt, olyan alaposan, hogy a kitérés első szakaszát a vulkanológusok a tiszteletére pliniusi szakasznak nevezték el. Ő számít a történelem első vulkanológusának, mert leírása tudományos alaposágú. A leírásban szereplő gomba alakú oszlop hátborzongatóan ismerős az atomkor emberének. Plinius még egy mandulafenyőhöz hasonlítja. Ezt a felfelé törő, szétterülő hamufelhőt pliniusi oszlopnak nevezik, és egy idő után a sztratoszférában lendületét veszítve elkezdett a peches városra, Pompeire visszahullani. A várost több hullámban befedte a kihullás, majd elborította a piroplasztikus ár. Addigra a testvérváros, Herculaneum már eltűnt a föld színéről. Már írtam erről, milyen lehetett azoknak a szerencsétleneknek akik a csónakházban rekedtek. Látni se akarták a Szibilla-apokalipszist, a tüzes vulkáni felhőt...

Vulkánok nélkül, megfelelő mennyiségű vulkáni tevékenység nélkül nincs víz, nincs szén alapú élet... sőt a legújabb mélytengeri ökoszisztémák felfedezésének fényében, másmilyen sem.

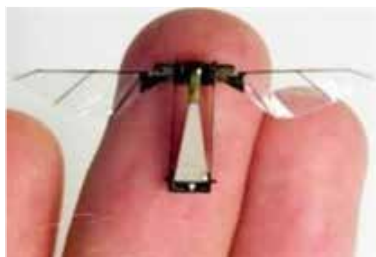
A felhő, a piroplasztikus ár – egy dinamikus keverék, forró kővekből, hamuból, és gázokból – sebessége elérheti a 720 km/óra sebességet is. Gyorsabb ekkor egy expresszvonatnál, közben a hőmérséklete akár 1500 celsius fok is lehet! A hírhedt herculaneumi csónakházban megtalált csontmaradványok azon részei, ahol kevesebb hús és bőr fedte őket, elszenesedtek. Ennek okát sokáig csak találgatták a tudósok. 1990-ben aztán egyikük egy kísérlettel igazolta, mi történt a herculaneumi csónakházban az emberekkel. A kutató húsos disznócsontokat égetett el különböző hőmérsékleteken. A csontról leégett a hús, de csak 480 fokon kezdett elszenesedni. Tehát a kutató reprodukálta a herculaneumi csónakház hőmérsékletét. A rómaiakat egy legalább 480 fokos hamufelhő borította el, leégetve róluk a húst, kifőzve a csontjaikat. A kitérés során tehát, amikor a piroplaszt felhő elérte a 6 km-re lévő várost, akkor Herculaneumban a levegő hőmérséklete minimum 480 celsius fokos volt. Ez forróbb, mint egy sugárhajtású repülő motorjának lángja! A magas hőmérsékletű felhő elpárologtatta a húst, ahol kevesebb volt belőle, mint például a könyökénél, ott pedig elszenesítette a csontot.

Boscovale kisvárosban, a vulkántól mindössze másfél km-re délre találtak egy megkövült fát, amelynek a törzse elhajlott. A fa elsöre akár egy rosszul megkötött betonoszlopnak is vélhető. A fát elöntötte a vulkanikus hamu, ami megkötött. A fakövélet egyszer csak meghajlik, mégpedig a még a távolból is fölébe magasodó vulkánval ellentétes irányba. 2000 éve mutatja a kővé vált fa, merről jött a piroplaszt felhő.

A Vezúv 1944-es kitérése.

2001-ben a vulkanológusok alaposan megvizsgálták a Vezúv körül és alatta a földet. A technológia ahhoz hasonlít, amit az orvosok használnak, hogy megnézzék a magzatot az anyaméhben. A vulkán esetében azonban a sokszorosát használták az energiának a földalatti kép készítéséhez. A vulkanikus hegy körül kicsi robbantásokat végeztek, ezzel hullámokat hoztak létre. Nem mondhatjuk ezt veszélytelennek, mivel az 1944-es kitérés is robbanások indították be, ugyanis az amerikaiak tévedésből néhány bombát dobtak Pompei romjaira, és a Vezúvot is eltalálták. A hullámok sebességéből meg lehetett állapítani, hogy a kőzetek, amiken áthatolnak, milyen állagúak: forrók, vagy hűvösebbek, szilárdak, avagy folyékonyak. A számítógépek a visszaverődések alapján egy szörnyűségesen szépséges alakzatot rajzoltak ki... a Vezúv aktuális magmakamráját! A kamra mérete 647 négyzetkilométer, azaz New York területének a fele! Ilyenkor szótkat a tudósok felizgulni! A látvány olyan, amit eddig ember szeme sose látott, valamilyen absztrakt-expresszionista rémálom... maga a halál!

Vagy egyszerűbben: „le-nyűgöző képződmény”. Azt is kiderítették, hogy a Vezúv kitöréséhez egy szokatlan dolog kell – például agyatlan bombázás – a hegy egyébként ciklikusan működik. A rétegekből kiolvasható, hogy egy hatalmas kitörés, majd bizonyos idő múltán egy

második, aztán hosszú csend, ez a Vesuvius menetrendje! A hegy egy földrengés zónában van. Itt több rengés fordul elő, kicsi-nagy, mint bárhol Európában. Földrengések a vulkán 160 km-es körzetében voltak. Az a helyzet, hogy a Vezúv igazolni látszik a földrengések és a vulkánkitörések kapcsolatát, mivel ez a kapcsolat a Nápolyi öbölben 1631. óta megfigyelhető, vagyis az utóbbi 400 év kitöréseikor. Ezért vannak sokan, akik azt gondolják, hogy noha vita van a földrengés-kitörés elmélet helyességét illetően, a Vezúv következő kitörését egy földrengés fogja beindítani. Az elmélet szerint a földkérgen áthaladó nyomáshullámok összenyomják a magmakamrát. A kamra falai összelapulnak, ettől a magma a felszín felé indul. De a kitörés nem ekkor következik. A följegyzések tanúbizonysága szerint a vulkán hónapokig, de akár éveig is kuka maradhat a rengés után. Még pedig azért, mert a lökéshullám hatására lassan növekszik a nyomás. Egy rengésnél esetleg többre is szükség lehet. Végül az utolsó, a külvilág számára lehet, hogy érzékelhetetlen rengés lesz, a közmondásos: „utolsó csepp a pohárban”, ami átlöki a vulkánt a kritikus ponton túlra. A Vezúv a világ legjobban dokumentált vulkánja, és így tanulmányozása segíthet megérteni a többit is.

2002-ben egy földrengés volt 48 km-re keletre, San Giuliano di Pugilában egy nagy, 5,4 tizedes erősségű. L'Aquilában 2009-ben egy 6,3 tizedes erősségű lökés volt 96 km-re északra. Ez volt az utóbbi 30 év legnagyobb ilyen rengése Olaszországban. A lökések meglötyentették a Vezúv magmakamráját, és lehet, hogy már el is indult az újabb kitörés! Úgy is mondhatjuk, hogy meghúzták a ravaszt, mivel a Vezúv egy töltött fegyver, ami Nápolyra céloz! Ha így van, Nápoly 3 millió lakosának élete abszolút veszélyben van! A Vezúv egy a világ 3000 aktív vulkánja közül.

A vulkanológusok mindig azt hitték, hogy Nápoly biztonságban van, hiszen még nyílt víz is van közte és a vulkán között. Ez sajna nem így van. Egy ie. 1780-as, bronzkori kitörés egészen Nápolyig ment! Erre bizonyítékot találtak a város szívében, mélyen egy ősi kastély alatt. A kastély katakombáiban egy 120 cm vastag üledékréteget találtak, ami vulkáni hamu, és Vezúvból származik! A hamu 16 km tett meg a vulkántól a nápolyi öblön át odáig! Sokkal messzebbre jutott, mint bármelyik más, ismert kitörése, és ez megismétlődhet, nagyon is! Ez a kitörés akkora volt, hogy beomlasztott egy hegyet! Miután az akkori Vezúv hegy magmakamrája kiürült, a vulkán összeomlott. Ez olyan elemi erejű katasztrófa lehetett, amit el se bírunk képzelni. Így keletkezett a Vezúvot félkörben ölelő 1120 méteres sziklagyűrű, a Monte Somma kaldera! Ennek belsejében leledzik ma a vulkán...

Herculaneum könyvtárában, ahol a Vezúv felszakította a padlót, és megmutatta a régészeknek a magas nyomású, bonyolult csőrendszert, mely a kerti szökőkutat táplálta, és hideg-meleg folyóvízzel látta el a házat, görög nyelvű epikureus írásokat találtak. A jelenünkben, amikor a „drón technológia” már ott tart, amiről a boldog emlékeztető Stanislaw Lem értekezett még a múlt század '50-es éveiben, s később, amikor felvetette, hogy a mesterséges intelligencia helyett a mesterséges ösztönt fogják kutatni! Állítólag már vannak önállóan operáló lepke méretű drónok, és a cél a légy mérete! Ebben a háborzongató sci-fi-s jelenben azt tanítják ezek az írók, hogy az ember midig ugyanazzal a gyermeki csodálkozással tekintsen a földre és a kozmoszra. Sosem unhatja meg az alkonyati tücsökciripelést, nem ámulhat eléggé a csillagok tengerén. Az embernek nem szabad engednie, hogy meghaljon benne a gyermek, elszivárogojon belőle az emberség. Nézetem szerint ez az örök ifjúság, sőt az örök élet titka...

Mellékletek:

Mi a Gnoszticizmus?

„A „gnózis” és a „gnosztikus” kifejezések a mai napig a misztikus fogalmak közé tartoznak, habár az utóbbi két évtizedben mind több és több értelmező szótárban bukkantak fel. A szó, „gnózis” görög eredetű, azt jelenti „tudás”, vagy a „tudás művelése”. Első hallásra könnyen összekeverhető a hasonló gyökerekkel rendelkező, ám éppenséggel ellenkező jelentésű fogalommal, az „agnosztikus”-sal, mely szó szerint „nem tudást” jelent. A görög nyelv megkülönbözteti a racionális, tárgyi tudást és a tapasztalati vagy érzékelésen alapuló tudást. Ez utóbbi belső megértésből fakad és személyes megvilágosodás útján vezet el gnózishez.

Az első században a keresztény megfogalmazás szerint a „gnosztikus” annak az anortodox csoportnak a megjelölésére szolgált, mely kivált az új keresztény közösségből. Krisztus korai követői közt láthatólag voltak olyan csoportok is, akik úgy írták körül magukat, mint olyanok, akik nemcsak egyszerűen hisznek Krisztusban és tanításában, hanem egyfajta „különleges tanúk”, vagy „az isteni megtapasztalás beavatottjai”. Ez volt az a bizonyos megtapasztalás, vagy „gnózis”, mely Krisztus igaz követőit megkülönböztette – állításuk szerint. Stephan Hoeller magyarázata szerint, ezeknek a keresztényeknek egyfajta „meggyőződésük volt, hogy közvetlen, személyes és abszolút tudással rendelkeznek a létezés autentikus igazságairól, mely az emberi lény számára elérhető, továbbá az is, hogy ennek a tudásnak a megszerzése, mindig az emberi élet végső célja kell hogy legyen.”

ApRóMAtek

Mikor született a város?

Quintus Ennius szerint i.e.900 (körül)

Quintus Fabius Pictor szerint i.e.784

Terentius Varro szerint i.e.753

Martius Pertius Cato szerint i.e.751

- És szerinted?

- A kutyát se érdekli!

- Tévedsz!

- Én megkérdeztem egytől:

- Mondd, kutya, mikor született Róma?

- VAU!

Megvan a válasz, csak értelmezni kell.

A "V" 5-öt jelent. (római ! szám)

Az "AU" az arany latin! nevének rövidítése.

Tehát a válasz: 5 arany. Illetve 5-ször arany!

Az arany atomsúlya: 196,967.

Szorozva 5-tel = 984,835.

Róma az i. e. 985 évben született.

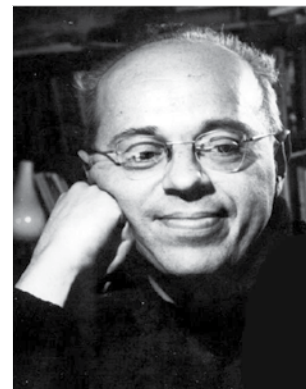
A Forum-völgy sírjaiból származó leletek alapján a település már az i.e. X. században kialakult.

Rockergráf Dezső

Források:

- Charles Pellgrino: A Vezúv kísértetei,
- Ray Bradbury: Langy esők jönnek,
- Vojtech Zamarovski: Róma történelmet írt,
- History Channel: A Föld kialakulása: A Vezúv,
- Serge Tigner filmje Rómáról,
- Star Trek: Bread and Circuses,
- Arany László honlapja: <http://aranylaci.freeweb.hu/>
- Lidércfény online magazin, Dezső művei,
- Internet,

HomoErgaster

A XXI. század fegyverrendszereinek és a Legyőzhetetlen című történet írója, Stanislaw Lem

Sár, vér, levendula — Novellák és elbeszélések a sötét középkorból

A Sár, vér, levendula című kötet a dunaszerdahelyi Historium Könyv- és Lapkiadó által 2011 júniusában meghirdetett hasonló című novellaíró pályázatra érkezett művekből összeállított válogatás. A pályázatra fiatal (15-35 éves) prózairók műveit várták. Az írások a középkori ember életét tárgyalják, mégpedig az alábbi témakörökben:

- Sár (a középkori ember mindennapi élete, hétköznapi problémái, vágyai, céljai)
- Vér (katonaélet, lovagság, csaták, középkori harcmodor)
- Levendula (érzelmes, drámai, romantikus történetek)

A versengés 2012 februárjában zárult le, s az eredmény:

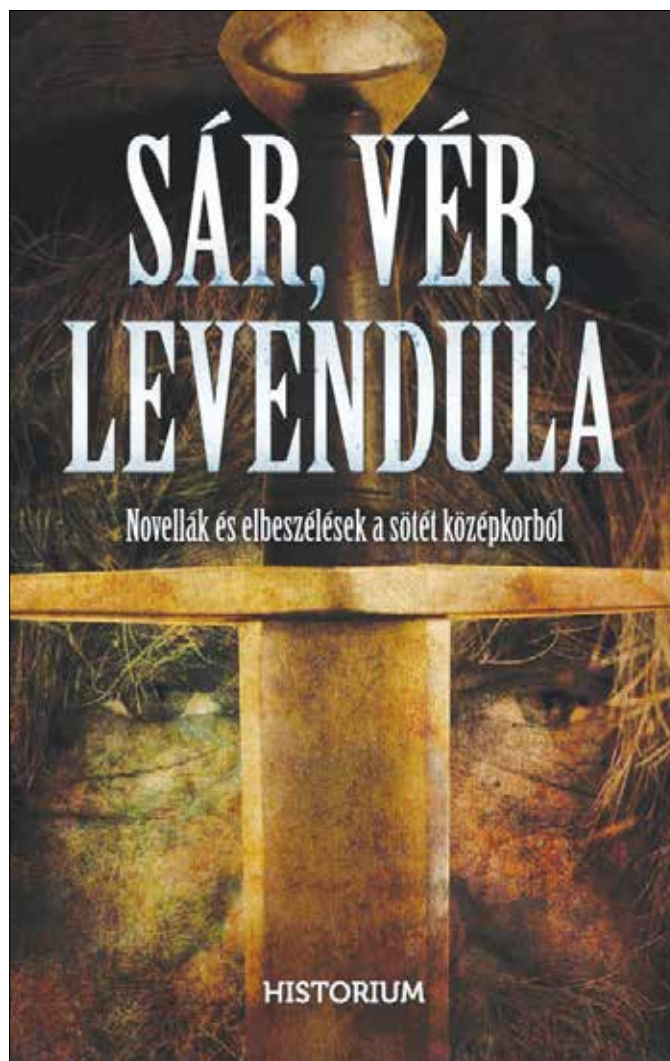
Tizenkét író, tizenkét zseniális történet a sáros, véres, levendulaillatú középkorból.

A kötet szerzői hivatalosan amatőrök, hiszen nem mutatkoztak még be önálló könyvvel, nem köszönnek ránk óriásplakátokról, és nem hangos tőlük a sajtó. Az olvasó azonban mégis meglepődhet, méghozzá okkal: azt a lendületet, frissességet, íráskészséget, tehetséget és kreativitást, mellyel a Sár, vér, levendula tucatnyi szerzője bír, sok nemzetközi híró sikerszerző megirigyelhetné.

E rendhagyó, tematikus antológia segítségével különleges időutazást tehetünk a kilencedik és a tizenhetedik század között. Átéltethetjük annak a harcosnak a vívódását, akinek a törzse megölte Gellért püspököt. Megismerhetjük az ingatag, részeges Vak Béla király feleségét, aki Aradon hatvannyolc magyar nemesnek nyújtja át a mérges kelyhet. Együtt kereshetjük a Szentföldről hazatérő, kiábrándult lovaggal János pap országát. A török által ostromolt nagyváradi végvárban megtudhatjuk, miféle titkos fegyvert agyalt ki és rejtett el költeményeiben Janus Pannonius. A crécyi csatában pedig, mely a Monty Python legelborultabb pillanatait idézi, úgy ronthatunk az ellenségre, hogy közben a hasunkat fogjuk a nevetéstől.

Nem kétséges, hogy a Historium Kiadó Fialat magyar prózairók sorozatának első kötetét jegyző írók neveivel találkozni fogunk még a jövőben.

Én már a megjelenés után néhány nappal beszereztem a könyvet, és történelemkedvelő, a középkor iránt is érdeklődő emberként különös érdeklődéssel olvastam végig. A művek helyszín és időpont szempontjából nem egységesek: vannak köztük magyar földön illetve távoli vidékeken játszódó történetek, és a novellák által érintett időszak is több száz évet ölel át. Úgy gondolom, hogy egy novellagyűjteményben elsősorban az

irodalmi élményt keresi az olvasó, és kevésbé kéri számon az írókon a történelmi hűséget. Ettől függetlenül több mű mögött láthatóan komoly szakmai ismeretek állnak, mint például a Lidércfényen is publikáló Losonczy Attila, avagy Cyrus Livingstone *Tavaszból a télbe* című írása mögött, ahol a szerző (jó bölcsészhez méltó módon) még lábjegyzeteket és irodalomjegyzéket is közöl. Más írások – mint például Bukros Zsolt, azaz Maggoth *A gyám* című novellája – inkább a történetre és a nem várt csattanóra helyezik a hangsúlyt, és – a kiírás témájától függetlenül – akár fantasy antológiákban is megállnák a helyüket. Számomra az olvasmányélményen túl külön örömet jelentett, hogy személyes ismerőseim is helyet kaptak a Sár, vér, levendulában.

A kötetet jó szívvel ajánlom olvasásra mindenkinek, akit érdekel az európai középkor világa, és szereti az érdekes történeteket. Remélem, hogy a kiadó nem áll meg egyetlen ilyen témájú műnél, és előbb-utóbb újabb Historium által kiadott, történelmi témájú válogatásokat vehetünk majd kezünkbe.

Kapitány